

XVIII. ÉVFOLYAM

30. SZÁM.

BUDAPEST, 1928

OKTÓBER 20.

M. kir. **L**
Hadtörténelmi Levéltár

IV. csoport

Nagykovács

Budapest. IV., ...

CSENDŐRSÉGI LAPOK



FŐSZERKESZTŐ:
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ UTCA 30. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő.

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Egy jegyzőkönyvhöz.

Véletlenül egy ügyirat került a kezünkbe: egy jegyzőkönyv. Egy kissé későn, kerülő uton jutott el hozzánk tulajdonosának egyik előjáró parancsnoka útján, mert az, akinek szólott, ugyan soha be nem küldötte volna nekünk. Pedig kár lett volna a csendőrláda fenekén megsárgulni hagyni, legalább is mi a magunk részéről semmiesetre se egyezünk bele a titoktartásba, ellenkezőleg: ime, kiteregetjük, jöjjetek csak ide csendőrök és olvassátok.

De hogy ne valami érdekesítő olvasmányt várjatok, előre bocsátjuk, hogy mindössze egy kis szabolcsmegyei község képviselőtestületének üléséről felvett jegyzőkönyvről van szó, amelyet a község előjárósága az egyik csendőrtiszt parancsnokságnak betejestett. Szól pedig a hivatalos irás így:

Viss község előjárósága.

KIVONAT

Viss község képviselőtestületének 1928 április 23-án tartott rendes közgyűlésének jegyzőkönyvéből.

603/1928. K. szám.

Községi jegyző jelenti, hogy Holló Lajos m. kir. csendőrtiszt helyettes — a kenézlői csendőrparancsnok — Vecsés nagyközségbe helyeztetett át. Az előjáróságnál tett bucsulátogatása alkalmával köszönetét fejezte ki azért, hogy az előjáróság minden tagja részéről, minden alkalommal a legmesszebbmenő támogatásban részesült. Községi jegyzőt kérte fel, hogy ezen köszönetét és egyben bucsúüdvözlését tolmácsolja.

Amidőn községi jegyző nevezett kívánságának eleget tesz, nem hallgathatja el azt, hogy Holló Lajos 8 éven át vezette a kenézlői őrsöt s ezen 8 év alatt a »sziget« három községében a közbiztonságot ezelőtt ismeretlen magas nivóra emelte.

Akkor, amikor az őrs vezetését átvette, a bűnözésre hajló rétegekben a kommunizmus bomlasztó elvei még éltek és újabb kirobbanásokra vártak a vagyonbiztonság tekintetében is érezhetők voltak a forradalom pusztító és magántulajdont nem ismerő elvei.

Holló Lajos erős kézzel mert cselekedni, mindig ott volt derék csendőreivel, ahol a szükség kívánta és megelőzte a bűncselekmények elkövetését. Rövid pár hónapi működése után a köz- és vagyonbiztonság tekintetében rendet és nyugalmat teremtett. Nyolc évig vezette az őrsöt s hivatali minőségében, valamint társadalmi érintkezésében magának s

az egész kenézlői csendőrparancsnok a község megbecsülését és tiszteletét szerezte meg.

40/1928. kgy. számú határozat:

A képviselőtestület mély sajnálattal veszi tudomásul Holló Lajos tiszt helyettes őrsparancsnok távozását. Meg van győződve arról, hogy a székesfőváros közelében levő őrsparancsnoki állásra való áthelyezése őt kitüntetőleg érinti.

A község köz- és vagyonbiztonsága érdekében 8 éven át kifejtett nehéz és eredményes szolgálataiért jegyzőkönyvileg köszönetet szavaz. A község képviselőtestülete egyhangú megnyilatkozásban őszinte szívből kíván új állomáshelyén szerencsét és boldogságot s kívánja, hogy még hosszú esztendőkn keresztül előjárói és községe megaláztatására végezhesse kötelességét oly lelkiismeretességgel, mint azt nálunk tette s legyen büszkesége a világon elismert magyar csendőrtestületnek.

Utasítatik az előjáróság, hogy jelen határozatot a járási Főszolgabíró úrral történt láttamoztatás után a szolgálati parancsnokság útján Holló Lajos m. kir. csendőrtiszt helyettes részére adja ki.

A jegyzőkönyvi kivonat hitelül:

Viss, 1928 május hó 30.

(P. H.)

Laskay Sándor s. k.
községi jegyző.

Hát igen, azt mi is így gondoljuk jónak, kedves Holló Lajos bajtársunk. Nyolc esztendő bizony hosszú idő, a kemény közbiztonsági szolgálatban pedig bátran számíthatjuk kétszerannyinak is, de van-e szebb befejezése egy ilyen nyolc esztendőnek, mint ha kell, felemelt fővel és a becsületesen elvégzett munka büszke tudatával nyujtani a kezét bucsuzóra? Es lehet-e nagyobb dicséretet mondani akármelyikünkre, mint azt, hogy mintaképe a magyar csendőrnek? Egészen bizonyosan nem.

Mi nem a dicséretért és az elismerésért vagyunk lelkiismeretesek és kötelességtudók, hanem, mert magyar csendőrök vagyunk és mert ez a hitvallásunk, mégis — mi tagadás? — jól esik, ha a Holló Lajosokon keresztül néha megszorítják érette a kezünket. Ez nem hiuság, csak éppen megnyugvás, hogy nem tértünk le az utról.

Viss község érdemes előjáróságának pedig mi is szépen köszönjük az elismerést. Az abból kiáradó melegség elárulja a legideálisabb viszonyt, amelynek minden csendőr és mindenik község előjárósága között fenn kell állania. Ez azonban nem mindig csak a Holló Lajosokon mulik, hanem — a jegyzőkönyvből is kitetszően — a községi előjáróságon is, amelynek megértő támogatása nélkül hiábavaló a mi minden fáradozásunk.

Ti pedig, csendőrök, látjátok, így kell a magyar csendőr hírnevének babérkoszoruját fenni. Holló Lajos is gyűjtött hozzá nyolc év alatt egy levélkét: oda-kötjük szeretettel a többi mellé...

A nyomozó osztályról.

Irta: PINCZÉS ZOLTÁN százados.

(2. közlemény).

A nyomozó osztály a csendőrségnek önálló központi szerve lesz, a csendőrség egész működési területére kiterjedő feladatkörrel. A nyomozó osztálynak minden kerületi parancsnokság székhelyén egy-egy (vagyis összesen hét) kikülönített alosztálya lesz. A nyomozó osztály parancsnoka őrnagy, segédtisztje főhadnagy; az alosztályparancsnokok századosok, helyetteseik főhadnagyok. Különleges alkalmazásra be lesz osztva az osztályparancsnoksághoz: egy sajtóelőadó és egy motortiszt, a budapesti alosztályhoz pedig egy ugynevezett összekötőtiszt, aki a nyomozó osztálynak az állami rendőrséggel — elsősorban a budapesti főkapitánysággal — való gyors és közvetlen együttműködését lesz hivatva biztosítani. A nyomozó osztálynak külön gazdasági hivatala lesz s az egész osztály személyi és fegyelmi ügyekben a csendőrség felügyelője útján, közbiztonsági szolgálati, valamint gazdasági ügyekben pedig közvetlenül lesz a belügyminiszternek alárendelve.

Szükségesnek tartottam ezeket előrebocsátani, hogy a továbbiakban könnyebben tudjak a szervezet részleteivel foglalkozni.

A nyomozó osztály gondolatának megvalósításánál szervezési szempontból három lehetőség áll rendelkezésre és pedig:

1. Az egész ország számára csak egy csendőrségi nyomozó (és nyilvántartó) alakulatot felállítani Budapesten.

2. Minden kerületi parancsnokság székhelyén kü-

lön-külön önálló nyomozó alakulatot szervezni, a kerületi parancsnokságnak való közvetlen alárendeltséggel és

3. Az egész nyomozó és nyilvántartó szolgálatot önállóítani s külön parancsnok parancsnoksága alatt a belügyminiszter urnak közvetlenül alárendelni.

Mind a három megoldásnak megvannak a maga előnyei és hátrányai. Világos, hogy azt kell választanunk, amellyel a legtöbb előnyt nyerjük és a legkevesebb hátrányt szenvedjük.

Az első megoldás, hogy t. i. az egész ország számára csak egy nyomozó alakulat állíttassék fel Budapesten, az egész nyomozó és nyilvántartó szolgálat teljes centralizálását jelentené. Némi előnye talán az lenne, hogy ennek az egész szolgálatnak az ellátása egy kézben összpontosulna, meg hogy lényegesen olcsóbb lenne, hátránya lenne azonban, hogy olyan nagy apparátust igényelne, amit egyetlen parancsnok még a legkiválóbb segítőtársak mellett sem lenne képes kézben tartani. Minden, a természetes kereteken és egy vezető fizikai teljesítőképességén túlnőtt apparátusnak megvannak a maga kiküszöbölhetetlen hátrányai: az áttekinthetetlen adminisztráció, a nehézkes működés, a vezetés és ellenőrzés szétforgácsolódása és a túl nagy létszámú személyzet miatt a parancsnok és alárendeltjei közötti egyéni kapcsolat megszűnése. Ahhoz, hogy egy ilyen, Budapesten székelő nyomozó alakulat az ország egész területén előforduló nagyobb bűncselekményeket is figyelemmel kísérje, sőt hogy azok nyomozásában közreműködjen, hogy nyomozati és nyilvántartási ügyekben az ország összes csendőrségi parancsnokságaival és rendőrhatalóságaival, esetleg ügyészségeivel és bíróságaival levelezzék, annyi nyomozóra és irodai személyzetre lenne szükség, hogy egy félesztendő mulva nem lehetne elkerülni ennek az

Sörözés.

Irta: AXA ROLF.

A lövöldére ráfeküdt a juliusi délután mozdulatlan hősege. A löállításokon ropogtak a puskák; a lövöldén kívül pedig, a négy hatalmas hársfa árnyékában, a földön heverve hűsölt a bakatársaság.

Beszélgettek is, meg nem is. Egyesek szundikáltak, mások a déli menázi kétes örömeire visszagondolva, komoly megfontolás tárgyává tették, hogy nem volna-e itt az ideje, hogy a szakácsot alaposan »elpökrócozzák«. Lám, a »tizenötödik«-nél megtették és mindjárt jobb lett a koszt!

De ezek csak afféle félig elgondolt gondolatok voltak. A meleg nyomasztóan feküdt rá az agyakra. Már délután egy órakor kellett nekivágni a négykilométeres marsnak, ki a lötérre. Egész uton se fa, se árnyék, csak por. No, de ez még csak a kisebbik baj lett volna. A nagyobbik baj az volt, hogy a naptár éppen kilencedikét mutatott. Azt pedig már az egynapos regruta is tudja, hogy a »lénungot« csak tizedikén fizetik. Így hát hiába rikitott a plakát a Weisz Samu deszkabódéján ott a lövölde mellett, hogy: »Köbányai Serfözde palacksöre a legjobb a világon«. Pedig hej, de jó lett volna a poros, kiszáradt torkokat egy kissé meglocsolgatni! De hát még cigaretta is alig akadt már a században.

Eppen a nikotin kinzó hiánya birta rá Czepe Ferit is, hogy végre oldalbabökje a bóbiskoló Balog Jóskát.

— Komám hej!

— No? — mordult fel Balog.

— Nem akadna-e egy cigarettád?

— Szamár, — felelte Balog csendesen, de annál nagyobb meggyőződéssel.

Czepe mélységesen átérezte ennek a megállapításnak az igazságát. Honnan is lehetett volna Balog Jóskának dohányja? A cigaretta iránti érdeklődés különben is a teljes reménytelenség jegyében történt. Inkább csak hogy kifejezést adjon a vágyának.

— Pedig olyan száraz a torkom, mint a bakancs talpa, — folytatta Czepe, csak éppen hogy mondjon valamit.

— Ott a kut, igyál vizet.

— Iszik a fene, — felalta Czepe őszinte undorral.

Elhallgattak, de mindketten ösztönszerűen, vágyódva fordították tekintetüket Weisz Samu kantinja felé, ahonnan kihallatszott az üvegcsörömpölés. Az önkéntesek iddögáltak ott.

— Jó is azoknak, — intett arrafelé a fejével Balog. — Azoknak van mindég pénzük.

— No, nem mindég. De most van. Éppen most van. Pedig... egy üveg jó hideg, jégbehűtött sör ebben a cudar melegben...

— Ne kinlódj azzal a sörral! — mordult oda Balog Jóska és nagyot nyelt kinjában.

Péterfy önkéntes e percben lépett ki a kantinból és megindult a lövölde felé.

— Önkéntes ur! — szólt oda Czepe. — Hogy a sör?

— Egy üveg két hatos, az üvegért betét egy hatos.

— Aztán jó hideg-e?

— Meghiszem azt! — nevetett Péterfy és tovább ment.

— Két hatos meg egy hatos, az három hatos, — állapította meg Balog mélabusan. — Annyi pénz tán nincs is a világon!

alakulatnak önálló hatáskörrel felruházott alosztályokra való tagozását, mert a parancsnoktól nem lehetne megkivánni, hogy száz és egynéhány ember munkájáért a felelősséget egyedül vállalja akkor, amikor ennek a munkának a közvetlen irányítására és ellenőrzésére nincs meg a fizikai lehetősége. Az eredmény tehát rövid idő múlva az lenne, hogy a nyomozó és nyilvántartó szolgálat centralizálása csak névleges lenne, mert csak abban az egy körülményben jutna kifejezésre, hogy az egész alakulat egy állomáshelyen, Budapesten van elhelyezve, a valóságban azonban az egész szolgálat szinte önmagától válnék szét önálló ágazatokra. Ekkor pedig a közös állomáshely már nem sok hasznot jelentene.

Bármennyire megkisebbedett is az ország területe, mégis nehéz elképzelni, hogy miként volna lehetséges az ország legkülönbözőbb vidékein előforduló nyomozásokhoz a polgári ruhás csendőröket mindig Budapestről kirendelni, őket Budapestről irányítani és főleg ellenőrizni vagy hogy miként lehetne pl. az ország összes gyanús elemeit Budapestről figyelemmel kíséreni.

A centrális nyomozó szerv természetesen a kerületi parancsnokságoknak a nyomozó szolgálat ellenőrzéséből való kikapcsolását is jelentené, eltekintve attól, hogy a kerületi parancsnokságok és a központi nyomozó alakulat között az érintkezés csak írásbeli úton történhetne, ami a kerületi parancsnokságok irodai munkáját egy-két év múlva annyira felszaporítaná, hogy a nyomozati ügyek intézésére a kerületi segédtisztségekhez külön előadót kellene rendszeresíteni.

Az első megoldási módot tehát el kell ejteni, mert az csak egy csomó referenst és irodai segédmunkást, vagyis rengeteg írást eredményezne, de kevés elfogott büntettest és kiderített bűnesetet.

— Hát bizony, még ha az egész századot a fejére állítanád, akkor sem potyogna ki az összes zsebekből ennyi, — vélekedett Czepe.

— De nem ám!

E pillanatban jött elő a lövöldéből Göbolyös Laci. Arcáról sugárzott az elégedettség és látható élvezettel szívott egy cigarettát. Odajött a két busuló jóbaráthoz.

— De fölvitte az Isten a dolgot, Laci, — szolt Czepe, vágyakozva szimatolva a dohányfüstöt.

— Fölviszi ám annak, aki tud! — felelte Göbolyös büszkén.

— Mit tudsz, te?

— Lőni tudok, — mondta foghegyről Laci. — Öt lövés, öt treffer!

— Aztán micsoda treffer? — kérdezte Balog némi érdeklődéssel.

— Kopf, — felelte Göbolyös. — Vérbeli »sicc« nem is csinál mást, csak »Kopftreffert«.

— Ne hencegj már, adj inkább egy szippantást.

— De csak kicsit, — kötötte ki Göbolyös Laci. — Mert ez finom! Ezt a kapitány ur adta.

— Az öt trefferért?

— Azért hát.

Csend támadt. A cigaretta kézről-kézre járt.

— Nekem csak két trefferem volt, — elmélkedett Czepe búsán. — Nem is kaptam érte mást, mint egy nyaklevest az őrmester ur Gajdacsitól, amért elrántottam az utolsó lövést.

— Kaptam ám én még egyebet is! — folytatta Göbolyös lenéző pillantással. És elővett a zsebéből — három hatost.

A második megoldási mód, hogy t. i. a nyomozó alosztályok a kerületi parancsnokságok székhelyén állítassanak fel, a nyomozó szolgálat decentralizációja szempontjából az elsónél előnyösebb, mert a teendők a hét kerület területén megoszolván, az egyes kerületek székhelyén is kisebb s ezért jobban kézben is tartható apparátust is igényelnének. Kisebb lévén a működési terület, kisebb az adminisztráció s a szolgálat vezetése is jobban simulhat az egyes vidékek speciális közbiztonsági viszonyaihoz és követelményeikhez.

Határozottan célszerűtlen lenne azonban ez a megoldás a belügyminisztérium szempontjából, de maguknak a kerületi parancsnokságoknak a szempontjából is.

Az ország közbiztonsági szolgálatának irányítója és ellenőrzője legfelsőbb fokban a belügyminiszter. Ha tehát a csendőrségnek külön nyomozó alakulatai lesznek, természetes lesz, hogy azoknak a működését a belügyminiszter ur is figyelemmel fogja kíséreni. Ott, ahol szükségesnek fogja látni, a nyomozó alakulatokat közvetlenül is igénybe fogja venni s általában meg fogja követelni, hogy azok egész működésében az ő intenciói érvényesüljenek. Nem azt értem ezalatt, hogy a belügyminiszter ur betöréses lopások nyomozásába bele fog avatkozni, de már például országos jelentőségű politikai és közönséges bűncselekmények nyomozása nem történhetik meg anélkül, hogy arról, sőt a nyomozás egyes fázisairól is a belügyminiszter ur ne értesüljön s arra esetleg befolyást ne gyakoroljon. Az ilyen természetű ügyek nyomozásából a csendőrség eddig meglehetősen ki volt kapcsolódva, mert szabályai a teljesen feltűnés nélküli nyomozást nem tették lehetővé, a jövőben azonban semmi akadály nem lesz annak, hogy a csendőrség a saját

A két cimborá értelmetlenül bámult a — kilencedikén — szokatlan látványra.

— Mert úgy volt, — magyarázta Göbolyös Laci — hogy mikor löttem, mellettem állt a főhadnagy ur. Aztán mikor már négy treffer megvolt, azt mondja nekem: »No Göbolyös, ha az ötödik lövés is treffer lesz, kapsz egy hatost!« Hát céloztam is úgy, mint még soha ebben az életben. Meglett a treffer, megvolt a hatos. Visszem, a trefferheftet a kapitány urhoz. Az belenéz, oszt' se szó, se beszéd, elővesz két hatost. »Derék fiu vagy«, — mondja és idenyomja a két hatost, meg a cigarettát. Hiába, öt Kopftreffer, az már valami!

— Egy hatos meg két hatos, az három hatos, — állapította meg Balog újból, szomorú pillantást vetve a sörplakátra.

— Micsoda? — kérdezte Göbolyös.

— Egy üveg sör, — felelte Balog. — Egy üveg sör, az három hatos.

— Aunye, a kirelejzomát! — rikkantott Göbolyös. — Hát mért nem mondod mingyárt?!

És már rohant is a kantinba.

Mikor kisvártatva visszatért, leült Czepe és Balog mellé és elgondolkozva nézegette a markában lévő hatost, melyet az üres üveg fejében visszakapott.

— Hát hiszen jó volt, jó volt, — filozofált félhangosan. — Csak hát kevés volt, Hej, ha ehhez a hatoshoz még két üres üveget lehetne szerezni... megint annyi volna, mint három hatos...

Czepe hirtelen felpillantott.

— Te, — mondta felvillanyozva. — Tudod-e, hogy milyen okosat mondtál most?

működési területén kivétel nélkül minden ügyet maga nyomozzon.

A kerületenkint önállóított alosztályokkal a minisztérium azonban csak a kerületi parancsnokságok közvetítésével és a rendes, hivatalos úton, írásban érintkezhetnek, vagyis az egész országra kiterjedő jelentőséggel bíró ügyeknél mind a hét kerülettel külön-külön vagy körrendeletben kellene intézkedni s hogy az egységes végrehajtás is biztosítva legyen, a minisztériumnak a részleteket is magának kellene kidolgoznia. Vagyis a legtöbb esetben nem volna elég, ha a belügyminiszter ur a maga rendelkezését nagy vonásokban szabályozná, hanem azt is meg kellene mondania, hogy az miként hajtassék végre, mert különben a rendelkezést valamennyi kerület kétségkívül kifogástalanul, de mégis csak hétféleképen hajtáná végre. Nem akarom itt bővebben vázolni, hogy különösen kényes természetű ügyek elintézésénél még a részletekben is egyöntetű eljárás mennyire fontos lehet.

A kerületi parancsnokságoknak alárendelt nyomozó alosztályok voltaképpen nem lennének egyebek, mint a kerületi parancsnokságnak egy-egy alakulata, amelyeknek legfeljebb az illetékes kerületek kötelékén belül lehetne némi önállóságot biztosítani, de egymáshoz való viszonyukban teljesen önállóknak kellene lenniök s kapcsolatuk és összeműködésük sem lenne szorosabb, mint amilyen ma pl. két kerületi parancsnokság között fennáll. Ilyenformán tehát az egyes nyomozó alosztályok, jobban mondva az egyes kerületi parancsnokságok között a nyomozó szolgálat szempontjából szükséges kapcsolat fenntartásáról a minisztériumnak kellene gondoskodnia s az alosztályok működésének egységes vezetését is a minisztériumnak kellene ellátnia. Ez nem lehetséges, mert ehhez a belügyminisztérium ügymenete tulságosan nehézkes és komplikált, de a

minisztérium ilyen parancsnoki tevékenységre különben sem tud berendezkedni. Egészen természetes az a törekvés, hogy a nyomozó alosztályok felsőbbfoku irányítása is csendőrségi kezekben maradjon; a minisztériumnak a *közvetlen* vezetésbe való bevonása pedig — a csendőrségi osztály közbiztonsági hatáskörének tisztázatlan volta miatt — esetleg még ezt az elvet is veszélyeztetné.

De nem tartanám a második megoldási módot akkor sem célszerűnek, ha kizárólag csak a kerületi parancsnokságok érdekét tekinteném.

A kerületi parancsnokságoknak nyomozó alosztályokkal való ellátása ezeknek a parancsnokságoknak a közbiztonsági végrehajtó szolgálatba való tényleges bevonását jelentené és azzal a kötelezettséggel járna, hogy a kerületi parancsnokságok ne csak, mint ma, irányítsák és ellenőrizzék a közbiztonsági szolgálatot, hanem nyomozó alosztályaik útján valóban teljesítsék is. Vagyis ezáltal maga a kerületi parancsnokság is nyomozó szervvé, a kerületi parancsnok pedig — ha közvetve is — nyomozó parancsnokká válna, amihez aztán természetesen az összes általa elrendelt nyomozati ténykedésekért való személyes felelősség is járulna. Ez nem hivatása egy olyan magas állású parancsnoknak, mint amilyen egy csendőrkerületi parancsnok. A kerületi parancsnok figyelemmel kíséri és ott, ahol szükséges, befolyásolja is alárendelt szerveinek közbiztonsági és nyomozási tevékenységét, de nagyon helytelenül fogná fel egy ezredes kerületi parancsnok közbiztonsági hatáskörét, aki azt kívánná, hogy lopásokat és testi sértéseket — ha mindjárt a nyomozó alosztálya útján is — maga nyomoztasson.

De nehéz lenne a külön-külön önálló, illetve csak az illetékes kerületi parancsnokságoknak alárendelt nyomozó alosztályok egyöntetűségét is biztosítani, pedig

— Nem, — felelte Göbolyös őszintén.

— Akkor majd mindjárt meglátod. Várjatok csak itt egy kicsit!

*

Weisz Samu, a fehérszakálás héber kantinos, örömteljes meglepetéssel észlelte az »üzlet« hirtelen fellendülését. Eddig csak öt önkéntes szopogatta a sört és Weisz már dohogva állapította meg magában, hogy ugyan kár volt azt a száz üveg sört kihozatni. Mind a nyakán marad! Legalább is úgy látszott eleinte. Most azonban...

Elsőnek Göbolyös Laci állított újra be.

— Adjék egy üveggel, — mondta nagyhangon.

Weisz sietve nyitotta ki az üveget, de óvatosan a kezében tartotta.

— Hol a pénz? — kérdezte.

— Hol a pénz? Hát itt a pénz! — felelte Laci és egy hatost meg két üres sörösüveget rakott az asztalra. — Tán nem jár minden üveg után egy hatos, mi?

— Jár, jár, persze hogy jár, — sietett Weisz bácsi elismerni Göbolyös igazát és már töltötte is a sört a pohárba.

Göbolyös mohón nyelte a hűs italt. Közben az önkéntesek is rendeltek újra, de készpénzért. Weisz hozzájuk sietett. Ekkor lépett be Czepe, három üres sörösüveggel a hóna alatt.

— Sört! — parancsolta és türelmetlenül zörgetett az üvegekkel a söntés asztalán.

— Jövök, kérem, igenis jövök, — lelkesedett a zsidó. De alig ért Czepe Ferihez, már újból az önkéntesek hívták.

— Hé, Weisz, fizetni!

— Weisz, nekem még husz fillér visszajár!

— Lesz-e sör vagy nem? — dörgött Czepe.

— Tessék, tessék, vitéz uram, — sietett Weisz átnyújtani a felbontott üveget. Szó nélkül átvette a három üres flaskót és rohant az önkéntesekhez.

Czepe és Göbolyös szeme összevillant. Sunyin mosolyogtak, mikor Balog is három üres üveggel állított be a kantinba.

— Nem jó lesz ez így, te, — sugta neki Czepe. — Még feltűnik a vén majomnak. Dugj el két üveget.

Balog nem értette ugyan, de szót fogadott. Megbizott Czepe hadvezéri tehetségében. És méltán.

— Ide egy hatost ezért az üvegért! — szónokolt Czepe Weisz felé, az éppen kiürített sörös üvegre mutatva.

— Nekem is! — csatlakozott Göbolyös.

— Tessék a két hatos, — állt kötélnek a gyanutlan Weisz. A pénz a következő pillanatban már Balog markájában lapult.

— Egy üveg sört! — szólt most Balog Jóska, leszurkolva a két hatost és odaállítva az üres sörösflaskót.

Megkapta, amit kért. Czepe és Göbolyös eltűntek. De jöttek ketten, akiknek még volt néhány fillérjük — úgy titokban. Rendeltek és fizettek. Jött a kapitány ur a főhadnagy urral is egy kis sörre. Azután később őrmester ur Gajdacs is megjelent.

Weisz boldog izgalommal ugrált ide-oda, azt sem tudta, hová vigye előbb a sört. És közben meg-megjelentek Czepe, Balog és Göbolyös és még néhány beavatott jómadár és halásztak a zavarosban. Hol egyesével, hol kettesével jöttek, hol sörre cserélve be az üres üvegeket, hol pénzre. A pénzért pedig ismét sört rendeltek. Kerekedett hirtelenében olyan forgalom, hogy Weisz már aggódni kezdett, elég lesz-e a

erre az összműködés és különösen pedig az egymást kiegészítő nyilvántartások szempontjából szükség van. Minden kerületi parancsnokság arra törekedne, hogy a maga nyomozó alosztályát minél tökéletesebben kiépítse, ez azonban egy pár éven belül az alosztályok között olyan eltéréseket eredményezne, amelyek a szolgálat egyöntetűségét kedvezőtlenül befolyásolnák.

Megmarad tehát a harmadik megoldás, a nyomozó szolgálat önállósítása. Ez a megoldás tulajdonképpen az első kettőnek a kombinációja és mint ilyen — azt hiszem — a célnak legjobban megfelel.

Az önálló nyomozó osztály felállításával mindenekelőtt biztosítva van, hogy a speciális nyomozó szolgálat vezetése olyan parancsnok kezében összpontosuljon, aki ebben a szolgálati ágban állandó beosztása folytán különös szakismeretekre és gyakorlatra tett szert; akinek módjában áll a mértékadó közbiztonsági, bírói, rendőri, katonai és politikai vezető hatóságokkal állandó és közvetlen kapcsolatot fenntartani és végül akinek a nagyobb nyomozásokhoz szükséges technikai és anyagi eszközök is rendelkezésére állnak. A nyomozó osztály parancsnokának módjában áll az alosztályok működését a szakszerűség szempontjából is figyelemmel kíséreni, azok között összehasonlítást tenni, javaslatokat tenni és elbírálni, nagyobb területre kiterjedő nyomozásokat megszervezni, stb. stb., mind olyan feladatok, amelyeket tökéletesen csak olyan parancsnok tud megoldani, akit másirányú teendők nem vonnak el ettől a feladattól.

Az osztályparancsnok képezi tehát az összekötő kapcsolatot a felsőbb hatóságok és a csendőrségi nyomozó alakulatok között; lefolytatja a szükséges tárgyalásokat, átveszi a felsőbb rendelkezéseket és a végrehajtás szempontjából kidolgozva továbbítja azokat az alosztályokhoz. Így azután bármilyen országos jelentőségű

ügyről legyen szó, mindenkinek csak egy parancsnokkal, a nyomozó osztály parancsnokával kell tárgyalnia és megállapodnia, sokszor nem is írásban, hanem csak szóbelileg. Mennyivel nehezebb lenne, ha mindennek mindig a hét kerületi parancsnokságon keresztül és mindig írásban kellene megtörténnie.

Természetes, hogy a nyomozó osztály parancsnoka személyi és fegyelmi ügyekben is katonai előjárója az alosztályok tisztikarának és legénységének, mert a szolgálati ügyeket nem lehet a személyi- és fegyelmiéktől elválasztani. Az sem lehetséges, hogy a nyomozó alosztályok szolgálati ügyekben a nyomozó osztály parancsnokának, személyi és fegyelmi ügyekben pedig a kerületi parancsnokságoknak legyenek alárendelve, mert egyszerre két parancsnokot nem lehet szolgálni és mert lehetetlenség volna az egymásba fonódó szolgálati, személyi és fegyelmi hatásköröket a nyomozó osztály parancsnoka és a kerületi parancsnokságok között olyan precízen megosztani, hogy abból komplikációk ne keletkezzenek. Egyébként nem is volna annak semmi praktikus haszna, ha a nyomozó alosztályok személyi és fegyelmi ügyekben a kerületi parancsnokságoknak volnának alárendelve, mert hiszen a kerületi parancsnokságoknak enélkül is lehetséges lesz az alosztályok felett egy bizonyos rendelkezési jogot biztosítani, azt pedig, hogy az alosztályok a kerületi parancsnokságok rendelkezéseinek személyi alárendeltség nélkül is a legpontosabban eleget tegyenek, katonai szervezettségünk tökéletesen garantálja.

A nyomozó osztály önállósítása nem jelenti a kerületi parancsnokságok hatáskörének csorbitását vagy e hatáskörbe idegen szerv bekapcsolását, hanem csakis egy, a célszerűség által diktált intézkedést, amely a kerületi parancsnokságok érdekeit legalább is ugyanolyan mértékben szolgálja, mint a nyomozó osztályét.

száz üveg sör. Szerencsére kimentette őt a bajból örmester ur Gajdacs, ki stentori hangon üvöltött fel a lövölde előtt:

— Vergatterung!

Vége volt a céllövésnek. A sorakozót elrendelő parancsra a kázinó bámulatos gyorsan kiürült. Csak Czepe nem mulaszthatta el, hogy még egyszer »megvágja«, a sörállományt.

— Itt van két üveg, adjon érte hamar egy pakli hetes dohányt, cigarettapapírt meg husz fillért! — rendelkezett sietősen.

Weisz szó nélkül átadta, amit Czepe kívánt. A következő pillanatban már egyedül volt a fabódéjában és hallotta a távolodó század nótáját:

»Bíró Mária libája

Beuszott a Dunába...«

Weisz jókedvűen dörzsölgette a kezét és nekilátott, hogy megoldassa a begyűlt pénzt. És számolgatás közben egyre nyúlt-nyúlt az arca. Nem akart hinni a szemének. A guta kerülgette.

A kasszában mindössze tizenkét korona hatvan fillér volt.

Nekilátott, hogy megoldassa a sörösüvegeket. Megvolt mind a száz üresen. De hát akkor hol a pénz? Hiszen mindég előre követelte a fizetést. A kasszához pedig senki sem férközhett, abban egészen biztos volt. És még egy dologban volt egészen biztos: a bakák becsapták őt, rutul becsapták. De hogyan? Erre a kérdésre hasztalan kereste a választ, pedig idestova husz év óta árulgatott a legénység számára és alaposan ismerte a bakák összes »üzleti fortélyait«. Azaz csak ismerni vélte. Mert íme, a száz üres üveg és a tizenkét korona hatvan fillér oly rejtélyt jelentettek a számára, amelyet megoldani képtelen volt.

De megoldotta a rejtélyt cugszfűrer ur Gyárfás, ki a

jelzőkkel visszamaradt volt. Rendbehozták a lövöldét és most a cugszfűrer ur is beállított, hogy hazaindulás előtt egy kis hűsítő italt vegyen magához. Azonban sör helyett az öreg Weisz siralmi fogadták, aki hangos átkokat szórt az emberiségre általában és tizennegyedik századra különösképpen. Némi tulzással, de annál határozottabban jelentette ki Gyárfásnak, hogy ő tönkrement. A bakák tönkretették.

— Hogy-hogy? — kérdezte cugszfűrer ur Gyárfás meglehetősen érzéketlenül.

— Hogy-hogy? Aztat tetszik kérdezni a cugszfűrer urnak, hogy hogyan? Hát tudom én? Értem én aztat, hogy hogyan lehet a száz üveg üres és a kasszában negyven helyett csak tizenkét korona és hatvan fillér? És mit mondjak még? Egy pakli hetes dohányom is ráment.

— Hát mért nem vigyázott jobban? Mért nem kérte előre a pénzt?

— Hát nem kértem? Ki nem adtam a kezemből az üveg sört, míg vagy három hatost vagy három üveget ide nem tettem elem az asztalra.

— És mégis...

— És mégis!...

Cugszfűrer ur Gyárfás elgondolkodott. Kezdte őt a dolog érdekelni.

— Mondja csak, miért kellett vagy három hatost, vagy három üveget adni?

— Mert egy hatos betét az üvegre. Aki visszahoz három üres üveget, annak dukál három hatos betétpénz.

Gyárfás megértően fütytyentett.

— Uhum... És mondja csak, hol tartotta maga az üres üvegeit?

De lássuk most már az egyes alosztályok szervezetét és szolgálatát.

A tulajdonképeni nyomozó szolgálat ellátására az alosztályok hivatottak. Az osztályparancsnokság gyakorlati nyomozással nem foglalkozik, csak irányítja és ellenőrzi az alosztályok munkáját. Minden alosztály — kétféle feladatának megfelelően — két csoportra, u. n. belső és külső csoportra oszlik. A belső csoport a nyilvántartásokat vezeti és az irodai szolgálatot látja el, a külső csoport pedig a nyomozásokat végzi. Először az utóbbival foglalkozom.

A nyomozó alosztályok sikeres működésének első feltétele, hogy minden fontosabb bűncselekményről azonnal tudomást szerezzenek. Meg kell tehát állapítani azokat a bűncselekményeket, amelyeket az örsök — azok tudomásulvétele után azonnal — az illetékes nyomozó alosztálynak, illetve annak is bejelenteni kötelesek. Nem akarom itt az egyes bűncselekményeket egyenként felsorolni, csak általánosságban említem meg, hogy körülbelül a következő cselekmények esnének bejelentési kötelezettség alá:

- a) az Államfő személye ellen irányuló mindennemű cselekmény;
- b) az állami és társadalmi rend elleni cselekmények;
- c) kémkedés;
- d) hűtlenség, lázadás és izgatás;
- e) gyilkosság és annak kísérlete, továbbá az ember élete elleni egyéb büntettek és vétségek, ha azoknak emberélet esett áldozatául vagy ha több egyén sérülését okozták;
- f) vagyon elleni bűncselekmények, ha a kárérték 1000 pengőnél nagyobb vagy ha gyanú van arra, hogy a cselekményt nemzetközi vagy hivatalos büntettesek követték el;

Weisz egy kis ajtóra mutatott, mely egy fészker-félébe vezetett a pult hátamögül.

— Itt bent.

Gyárfás belépett a bódéba és hiuz szemekkel nézett körül. A földön szerteszét heverték az üres sörösüvegek. De a cugszfürer urat egész más érdekelte most. Végigtapogatta a vékony deszkafalakat. És ime; alig néhány pillanat múlva ráakadt arra, amit sejtett: egy laza deszkára a bódé oldalában.

— Tudja-e merre folyt el a maga söre? — kérdezte a kantinest.

— Hát tudom? Hát...

— Hát itt ni, maga muffli! — szólta Gyárfás és kilökte helyéből a deszkát. — Itt másztak be a virágszálak, itt emelték ki az üres üvegeket és vitték magának be elől a kantineba. Maga meg mindég újra beváltotta!

— Én... mindég újra... óh, ez borzasztó! Ez csalás! Én megyek panasza a kapitány urhoz, nem, az ezredes urhoz! Ilyen gázság! Ilyen gazemberek!

— Tényleg gazemberek, — hagyta helyben Gyárfás őszinte felháborodással. Mert hogy az ő tudtán kívül mer-
tek...

*

Az ügy siralmasan végződött Weisz bácsi számára. Megnevezni senkit nem tudott. Így hát a kapitány ur egy napi laktanyafogságot diktált az egész századnak, ami Weisz pénzét bizony nem hozta vissza. Levonni meg nem volt szabad a lénungból semmit.

Meg is fogadta Weisz, hogy ezentul csak csapolt sört árusít. Az egész hordóval csak nem lehet ilyen csereüzletet kötni.

Pedig hát... No, de ezt majd máskor mondom el.

g) pénz-, okirat- és bélyeghamisítás és végül

h) olyan bűncselekmények, amelyek sűrűn megisméltödnék vagy bármely okból közfeltűnést keltettek.

Nagyon természetes, hogy ezeknek a bűncselekményeknek az örs által való bejelentése még nem jelenti azt, hogy mindezek nyomozásába a nyomozó alosztálynak feltétlenül bele kell avatkoznia. A bejelentésre csak azért van szükség, hogy az alosztályparancsnokság tájékozva legyen minden fontosabb bűncselekményről, ami a működési területén előfordult s főleg, hogy a bejelentett adatok alapján elbírálhassa, hogy vajjon az alosztály közbelépésére szükség van-e vagy nincs? Ezért különösen azt kell az örsparancsnoknak bejelentenie, hogy gyanúsított van-e és hogy az ellene felmerült gyanúk alaposak-e vagy sem? Ilyen esetben az alosztályparancsnok döntésére van bízva, hogy a nyomozásban való segédkezésre a maga nyomozó csendőreit kirendeli-e?

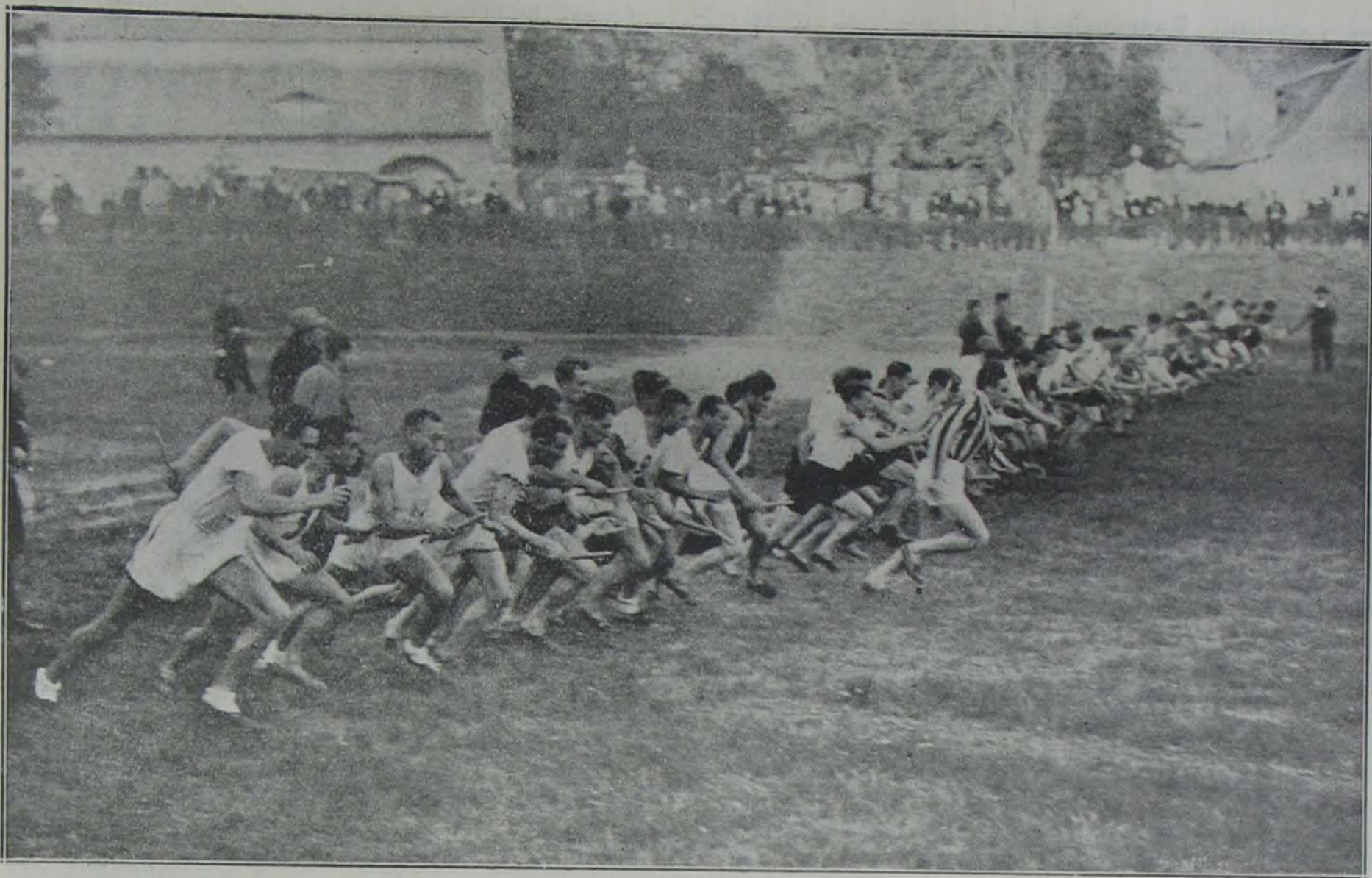
Az örsök ezeket a bejelentéseket, ha egy-két napi késedelem a nyomozás eredményét nem veszélyezteti, írásban tennék meg, ha azonban a késedelem az eredményt kétséssé teszi vagy pedig ha a helyszíni szemle azonnali megtartása a nyomozás érdekében okvetlenül szükségesnek mutatkozik távbeszélőn vagy távirattal továbbítanák.

Ámbár az örsök által tett ezek a bejelentések a nyomozó alosztály parancsnokának elég tájékozást nyújtanának arra vonatkozóan, hogy közbelépésére van-e szükség vagy nincsen, mégis megfontolandónak tartom, hogy nem volna-e célszerű az örs előjáró parancsnokságait, nevezetesen a szárny- és osztályparancsnokságokat, sőt esetleg még az ügyészségeket és a közigazgatási (rendőri) hatóságokat is felhatalmazni arra, hogy olyan esetekben, amikor a maguk részéről a polgári ruhás csendőrök kirendelését szükségesnek tartják, eziránt közvetlenül a nyomozó alosztályhoz fordulhassanak. (A kerületi parancsnokságok részére ezt a jogot feltétlenül megadandónak gondolnám.)

Lehet, hogy az örsök előjáró parancsnokságai, de különösen a polgári hatóságok olyankor is igénybe vennék a nyomozó alosztályt, amikor arra nem lesz éppen feltétlenül szükség, mert a polgári ruhás nyomozóktól mindenki rendszerint kétszerannyit vár, mint amire képesek. Valószínű tehát, hogy a nyomozó alosztályokat akkor is igénybe fogják venni, ha arra nem lesz elkerülhetetlen szükség, mégis, azt hiszem, hogy ezt teljesen eltiltani nem lenne célszerű, már csak az illető igénylő parancsnokság vagy hatóság megnyugtatója szempontjából sem, mert az mindig meg lesz győződve arról, hogy a bűncselekmény bizonyosan kiderült volna, ha a nyomozó alosztály közbelépett volna. Egyébként is, a hatóságok iránti előzékenységünk nemcsak a hatóságok érdekeit szolgálja, hanem a mienket is.

Amint tehát a nyomozó alosztály parancsnok az illetékes örs jelentését kézhezvette, háromféle lehetőség között kell választania. És pedig:

a) ha a bűncselekményt egyáltalán vagy egyelőre nem tartja fontosnak vagy ha a bejelentett adatok alapján bizonyosra veszi, hogy azt az illetékes örs is kellőképen fel fogja deríteni s végül, ha a közbelépést illetőleg egyelőre várakozó álláspontra helyezkedik, értesítést küld a bejelentő örsnek, hogy a nyomozó alosztály a nyomozást az örsre bizza. Az örsparancsnoknak természetesen nem szabad a nyomozó alosztály döntését tétlenül bevárnia, hanem a nyomozást a maga részéről a bejelentéstől függetlenül meg kell indítania;



Képek az október 6-án Budapesten rendezett kegyeleti stafétafutásról: Start a Vérmezőn. (Schäffer felv.)

ha azonban helyszin van, akkor azt addig kell változtatlan állapotban megőriznie, amíg csak lehetséges;

b) ha a nyomozó alosztály parancsnok az ügyben nem lát tisztán vagy ha az azonnali közbelépést nem tartja ugyan szükségesnek, de még nem tudja, hogy arra a nyomozás későbbi szakában nem lesz-e szükség és végül, ha tudni akarja, hogy a nyomozást nem lesz-e szükséges nagyobb területre kiterjeszteni, vagy más, azonos természetű ügyek nyomozásával összekapcsolni, akkor a nyomozó alosztály egy alkalmas emberét egyenruhában vagy polgári ruhában vonaton vagy sürgős esetben motorkerékpáron kirendeli az illetékes örsre, hogy a nyomozás menetéről és kilátásairól részletesebben tájékozódjék és jelentést tegyen. Ettől a jelentéstől teheti aztán függővé az alosztályparancsnok a további elhatározását;

c) végül, ha az alosztályparancsnok az azonnali közbelépést szükségesnek tartja, az eset mineműségéhez és az előreláthatóan végzendő nyomozati teendőkhez képest kirendeli a helyszinelőket vagy a szükséges számú (rendszerint 3) nyomozókat.

Olyan bűncselekményeknél, amelyeknél helyszin van, az első és az egész nyomozás sorsára kihatással bíró legfontosabb teendő a helyszini szemle gyors megtartása és a helyszinen talált állapot lerögzítése. Pár órányi késedelem is helyrehozhatatlan kárt okozhat. Nem lehet vicinális csatlakozásokra és félnap alatt előteremthető előfogatokra bízni, hogy a helyszinelők mikor érkezzenek a helyszínre, azért minden alosztálynak szüksége van egy autóra, amellyel a napnak bármely szakában bárhová órák alatt eljuthat. Ma a kerületi parancsnokságok székhelyéről autóval 2—3 óra alatt a kerület területének a legtávolabbi pontjára is el lehet jutni, egyáltalán nem tartozik

tehát a lehetetlenségek közé, hogy egy távbeszélőn bejelentett bűncselekmény színhelyén a nyomozó alosztály emberei már egy-két órán belül is ott legyenek.

Az autóval a helyszinen megjelennek:

a) a gépkocsivezető, aki egyuttal ebvezető is és a szolgálati ebet is magával viszi. Külön ebvezető alkalmazása fölösleges, egyrészt, mert az autóban nincs hely a számára (egyelőre csak négyülékes autókat lehet beszerezni), másrészt pedig, mert az ebet ugyanis legfeljebb csak ugynevezett »meleg« (3—4 óránál nem régiebb) nyomon lehet szimatolásra eredményesen alkalmazni, ha tehát az ebnek a helyszinen mindjárt a megérkezés utáni első alkalmazása nem járt sikerrel, kár vele tovább kísérletezni, a vezetője akár mindjárt be is vonulhat vele. A nyomozás későbbi szakában, gyanúsítottak, bűnjelek azonosításánál stb. az eb alkalmazása már csak ritkán vezethet eredményre.

b) A gépkocsivezető mellett foglal helyet a fényképész, aki egyuttal rajzoló is. Feladata a helyszinről a nyomozás vezetőjének utasítása szerint fényképfelvételeket és vázlatokat készíteni, amiben természetesen alaposan ki kell képezni.

c) A harmadik helyszinelő, a daktiloszkópus teljes daktiloszkópiai felszerelést visz magával. Feladata a helyszinen esetleg található ujjnyomokat felkeresni és lerögzíteni, valamint az esetleg szükséges ujjnyomat összehasonlításokat is elvégezni. Az ő kötelessége az is, hogy a netalán szükséges mikroszkópiai vizsgálatok preparátumainak anyagát összegyűjtse és szakszerű megvizsgálás végett a nyomozó alosztályhoz beküldje vagy beszállítsa.

d) Végül ugyancsak az autóval száll ki a helyszinre a nyomozás vezetésével, illetve a nyomozó alosztály által kirendelt legénység feletti parancsnok-

lással megbízott tiszthelyettes is. Ennek az a feladata, hogy az egész helyszíni szemlét vezesse, a helyszíni pontos és szakszerű leírását elkészítse és végül, hogy az egész bűncselekményről tájékozódva az illetékes őrsparancsnokkal az érintkezést felvegye és a további nyomozás menetét megbeszélje.

Ez a négy ember voltaképpen sohasem fog egyebet csinálni, mint helyszíni szemlét, helyszínelírást és leközlítést, valószínű tehát, hogy egy-két év múlva mindenki alaposan érteni fogja a maga dolgát. Amint tehát a helyszínelők készen vannak, a gépkocsivezető, a fényképező és a daktiloszkópus bevonulnak az alosztályhoz (ha valamit még ki kell dolgozni, azt otthon azonnal kidolgozzák és rögtön visszaküldik), a vezető tiszthelyettes pedig ott marad a helyszínen és az őrsparancsnokkal karöltve nekilát a nyomozásnak. A másik két polgári ruhás csendőr, akit a nyomozó alosztály a vezető tiszthelyettessel együtt kivezényel, nem az autóval utazik a helyszínre, hanem vonaton, egyrészt, mert náluk már nem fontos, hogy egy néhány órával később érkeznek meg, másrészt pedig az inkognitójuk megőrzése szempontjából, mert az egész polgári ruha értékét veszítené, ha a lakosság a csendőrségi autót látná őket megérkezni vagy ha az egész nyomozás alatt a csendőrök körül forgolódna.

Gondoskodni kell természetesen, hogy az autót minden meglegyen, amire a helyszínelőknek szükségük lehet. En ezt a felszerelést így gondolnám összeállítani:

Egy teljes fényképező felszerelés nappali és éjjeli felvételek eszközlésére és esetleg felvételek azonnali előhívására és másolására is.

Egy teljes daktiloszkópiai felszerelés.

Lábnyomok biztosítására szolgáló felszerelés.

Egy rádió felvevőkészülék a hivatalos közrendészeti rádióállomás közléseinek felvételére.

Egy kis hordozható írógép a helyszíni szemlénél vagy egyébként szükséges írásbeli munkák elvégzésére. (Éjjel, terepen, esőben stb. kézzel nem lehet írni, írógéppel akár az autó ülésén ülve is lehet.)

Egy hordozható távbeszélő készülék, amelyet az állami vagy magántávbeszélő vonalakba bárhol be lehet kapcsolni.

Egy kis doboz a legszükségesebb vegyszerekkel, amelyek a laikusok által is végezhető legegyszerűbb kémiai vizsgálatokhoz szükségesek. (Készen összeállított ilyen dobozokat is lehet kapni.)

Tárgyak lemintázásához szükséges felszerelés. (Abformverfahren.)

Két-három különböző méretű nagyítóüveg.

Súly-, ür- és hosszimérték.

Világítóeszközök (gyertyák, villamos zseblámpák).

Rajzeszközök a helyszíni vázlatokhoz.

Papír- és nyomtatványfelszerelés és végül

Csomagolószerek bűnjelék szakszerű csomagolására.

Megjegyzem, hogy mindez a felszerelés egyáltalában nem foglal nagy helyet; egy közepes ládában, amelyet az autóra lehet erősíteni, jól elfér.

Ezen a felszerelésen kívül mindenki nyomozó alosztály el lesz látva még egy teljes fényképnagyító és egy mikrofotografiai felszereléssel (az utóbbi mikroszkópius leletek lefényképezésére szolgál), továbbá egy mikroszkóppal és egy-egy egészen modern sokszorosítóeszközzel is. (A későbbi gyakorlat fogja megmutatni, hogy lesz-e szükség ezeken kívül még más felszerelésre is, pl. kvarclámpára vagy fényképek sokszorosításához szükséges cinkográfiai felszerelésre stb.)

Olyan nyomozás aligha fog előfordulni, ahol a nyomozóknak egyszerre mindenre szükségük lenne abból a felszerelésből, amit itt felsoroltam. Azért mégsem lehet egyikre sem azt mondani, hogy fölösleges, mert ha csak egyszer volt rá szükség és akkor meg volt, már nem fölösleges.

Idővel minden alosztálynak arra fog kelleni törekednie, hogy két helyszínelő al csoportja legyen, amelyek 24 óránként készülséget tarthassanak. Hiábavaló ugyanis az autó, ha a belévaló négy embert szükség esetén a város négy sarkából kell összehozni. Így, ha 24 óránként az alosztálynál készülséget tartanak, az autó velük a kirendeléstől számítva szinte percek alatt elindulhatna.

Nagyon természetes, hogy a helyszínelők a maguk munkáját nem a saját részükre vagy a nyomozó alosztály részére, hanem az illető őrs részére végeznék, amely a nyomozást tulajdonképpen foganatosítja. A helyszínelírás, a fényképek, rajzok, ujjnyomatok, mintázatok, stb. stb. mind az illetékes őrsparancsnok kezébe jutnának, aki azután azokat a maga feljelentéséhez csatolva az ügyészséghez vagy a bírósághoz beszállítatná. Hogy milyen hasznukat fogja venni az ügyész, a vizsgálóbíró meg a főtárgyalási elnök, azt nem kell magyarázni.

Azt hiszem, hogy ha az itt leírt, azaz jobban mondva egyelőre csak elgondolt eljárást a mai járőrvezetőknek sok jóakaratu, de bizony nagyon kis felkészültségű eljárásával összehasonlítjuk, minden emberi számítás szerint arra kell következtetnünk, hogy a helyszíni értékelése tekintetében lényeges javulást várhatunk. Az nem baj, hogy ezt az eljárást nem lesz lehetséges mindenütt száz százalékgig alkalmazni. Lesznek olyan helyek, amelyeket a nagy tavaszi-őszi esőzések idején egyáltalában nem lehet autóval megközeleltetni; az is elő fog fordulni, hogy az autó utközben defektust kap, vagy hogy egy nagyon fontos bűnesetet éppen akkor fognak bejelenteni, amikor az autó másutt van elfoglalva, egyszóval bajok, kellemtelenségek és nehézségek történhetnek és fognak is történni, de azok mind kivételek lesznek, amelyekkel előre számolnunk kell, de amelyek magának az elvnek és a rendszernek a helyességét egymagukban nem tehetik kérdésessé. Ha csak az esetek nyolcvan százalékában tudjuk a helyszínelőket eredményesen alkalmazni, akkor már bőségesen megtérült minden költség és fáradság, amit rájuk fordítottunk.

Ez volna, nagy vonásokon, a külső csoport egyik al csoportjának, a helyszíni al csoportnak a munkája. Amint ezek a helyszíni munkával készen vannak, megkezdődik a külső csoport második al csoportjának, a tulajdonképeni nyomozóknak a munkája. (A »csoport« és »al csoport« elnevezés nem hivatalos, csak én használom, mert nem találtam jobbat.)

A nyomozók létszáma alosztályonként 11—21 főben van megállapítva, valószínű azonban, hogy a nyomozó szolgálat teljes kifejlesztése után ez a létszám kevésnek fog bizonyulni. Kezdetnek azonban ennyi létszám is elegendő lesz.

Minden alosztálynál egy alhadnagy szolgálatvezetőre van szükség, aki az egész külső csoportnak a közvetlen parancsnoka s aki a szolgálatkezelésnek az irodai technikai részét is elvégzi. Nyílt kérdés még, hogy szükséges lesz-e a nyomozókból állandó al csoportokat összeállítani úgy, hogy pl. ugyanaz a három csendőr mindig együtt alkalmaztassék vagy pedig, hogy nem célszerűbb-e mindig ad hoc összeállított al csoportokat alkalmazni.



Képek az október 6-án Budapesten rendezett kegyeleti stafétafutásról: A 68 versenyző csapat közül kilencediknek, az összes fegyveres testületek között pedig elsőnek beérkezett csendőr csapat tagjai. (Schäffer felv.)

portokat kivezényelni. Az első esetben talán jobb összeműködést lehetne elérni, mert a mindig együtt dolgozó három csendőr hamarosan összeszokna s az egyes alcsoportok között egy bizonyos verseny fejlődne ki, hogy melyik produkál több és szebb eredményt, a második mód szerint azonban minden egyes nyomozáshoz jobban össze lehetne válogatni az épen legmegfelelőbb csendőröket.

Az előforduló büncselekmények száma fogja eldönteni azt a kérdést is, hogy szükséges lesz-e nyomozási szakok szerint szétválasztott alcsoportokat (pl. sérülési, betörési, politikai stb. alcsoportokat) összeállítani; ha ilyenekre talán egyelőre nem is, de intellektuális alcsoportra, azt hiszem, szükség lesz. De ez a kérdés egyelőre nem fontos, az első időben az lesz a lényeges, hogy minden csendőrt mindenféle büncselekmény nyomozására egyformán lehessen alkalmazni.

A kivezénylés elvben polgári ruhában történne, ez azonban nem gátolná azt, hogy az alosztályparancsnok egyeseket, ha szükségesnek látja, egyenruhában is kivezényelhessen. Szolgálaton kívül az egyenruha (fegyelmi okokból) mindenkire nézve kötelező lenne.

A nyomozók részére a havi szolgálati óraszámot nem tartanám szükségesnek előírni, egyrészt, mert a polgári ruhában teljesített szolgálatot nem lehet a mégis csak nehezebb és megkötöttebb járőrszolgálattal egyformának tekinteni, másrészt pedig, mert a nyomozó

alosztály szolgálata nem lesz annyira rendszeres, mint az őrsöké s ezért nem volna célszerű a parancsnok kezét a szolgálati órák számának megállapításával megkötni. Lesz hónap, amikor kevesebb munka lesz, amikor tehát a nyomozók is kevesebbet lesznek künn, a másik hónapban viszont esetleg alig fognak pihenéshez jutni. (Lehet pl. olyan megfigyelés is, amely hetekig eltart, még mielőtt a formális nyomozás megkezdődne.) A nyomozók szolgálatát egyébként is nem órák, hanem napok szerint gondolom nyilvántartani.

A nyomozó alosztály nyomozói — amint már említettem — nem önállóan nyomoznának, hanem mindig az illetékes őrsparancsnokkal vagy a Szut. 396. pont 3. bekezdése alapján kirendelt nyomozásvezetővel karöltve. Azt sem tartanám lehetetlennek, hogy a nyomozó alosztály a nyomozásban való segédkezés végett pl. az egyik nyomozót egyenruhában, a másik kettőt pedig polgári ruhában rendelje ki.

A kiküldött polgári ruhás nyomozók első kötelessége az lesz, hogy az illetékes őrsrel az érintkezést feltűnés nélkül felvegyék. Ez legcélszerűbben az őrs állomáshelyén kívül, valamilyen előre megbeszélt helyen történhetik. Itt azután közösen megbeszélik a további tennivalókat és azt is, hogy az észleletek kölcsönös közlése a nyomozás folyamán milyen módon történhetik. Az egyenruhás járőrök ettől a megbeszéléstől függetlenül, szinleg vagy valóban tovább nyomoznak,

a polgári ruhás csendőrök pedig a kapott utasítás értelmében önállóan végzik a maguk megfigyeléseit vagy egyéb feladatukat.

A nyomozóknak meg kell magyarázni, hogy polgári ruhában csak addig tudnak eredményt elérni, amíg inkognitójukat, meg tudják őrizni. Ha már mindenki tudja róluk, hogy kicsodák és miben járnak, akkor akár fel is vehetik az egyenruhát. De nemcsak a kivezényelt nyomozóknak kell arra törekedniük, hogy felfedezetlenek maradjanak, hanem a lehetőség szerint még azt sem kell belevinni a köztudatba, hogy a csendőrségnek egyáltalán vannak polgári ruhás nyomozói. Ezért a polgári ruhás nyomozókat csak olyan feladatokkal kell megbízni, amelyeket valóban csak polgári ruhában lehet megoldani, az inkognitó indokolatlan felfedését pedig szigorúan büntetni kellene.

A nyomozó alosztály által kivezényelt alcsoportvezető a nyomozás befejezése után egy-két napig még az illetékes őrsön marad és megszerkeszti az esetről szóló feljelentést. Hiábavaló a legszebb eredmény is, ha a feljelentés rossz. Ezért nemcsak az alcsoportvezetők kiképzésénél, hanem általában minden nyomozó kiképzésénél is nagy súlyt kell fektetni arra, hogy a feljelentések megszerkesztésében minél tökéletesebb jártasságra és minél nagyobb gyakorlatra tegyenek szert. Bizonyos vagyok benne, hogy az őrsparancsnokok hálásak lesznek a nyomozóknak, ha egy-egy 8—10 oldalas komplikált feljelentés megszerkesztésének gondját a vállaikról leveszik. Természetes azonban, hogy a nyomozó osztálybeli tiszthelyettes által megszerkesztett feljelentést az illetékes őrs kiadványaként, az őrsparancsnok aláírásával kell az ügyészséghez beterjeszteni.

Lehetnek esetek, amikor a nyomozó alosztály nem valamelyik őrssel közösen, hanem egészen önállóan nyomoz. Ilyen eset pl. az, ha a nyomozó alosztály maga szerez tudomást egy messze elágazó bűncselekményről, vagy pl. ha a belügyminiszter kifejezetten az alosztályt utasítja, vagy az ügyészség megkeresi a nyomozásra, vagy ha valamelyik őrsnek olyan nyomozást kellene lefolytatnia, amelyben az őrsparancsnok feszélyezve lehet. (Pl. ha a saját főszolgabírája ellen kellene nyomozni.) De még ilyen esetben is a nyomozó alosztálynak arra fog kelleni törekednie, hogy a nyomozás vezetője gyanánt kifelé egyenruhás csendőrt szerepeltessen, hogy a polgári ruhás csendőröknek lehetőleg a bíróság előtt se kelljen tanuskodniuk.

A polgári ruhás csendőrök számára nyomozás vagy megfigyelés közben teljes mozgási szabadságot kell biztosítani, vagyis a működésüket nem lehet őrskörlet-hez vagy adminisztratív formalitásokhoz kötni. Ez különösen megfigyeléseknél fontos: ha a megfigyelendő egyén szabadon mozoghat, akkor a megfigyelőt sem szabad megkötözni, ha azt akarom, hogy állandóan a nyomában legyen. A megfigyelés módjára és a nyomozási eljárásra nézve sem lehet a polgári ruhás csendőrrel szemben annyi megkötő szabályt alkalmazni, mint az egyenruhában nyomozókkal. Nézetem szerint minden, a leleményességük által diktált eljárást meg kell nekik engedni, ami nem ütközik az etikai vagy a büntetőtörvényekbe. A polgári ruhás csendőrnél sok szempont eszik, amire az egyenruhában nyomozónál figyelemmel kell lennünk.

Különös fontossággal bír a külszolgálatban levő polgári ruhás csendőrök ellenőrzésének a megszervezése. A szolgálat természetéből következik, hogy a polgári ruhás csendőrök nem állhatnak mindig olyan intenzív ellenőrzés alatt, mint például az őrsök járőrei,

a csökkent ellenőrzési lehetőséget azonban a külön kiválogatott csendőrök feltétlen megbízhatóságának kell pótolnia. Aki csak egyszer is megbízhatatlannak bizonyult, azt a nyomozó osztályból azonnal ki kell tenni. Különben pedig az ellenőrzés többféle módon történhetik.

Mindenekelőtt szabály gyanánt kell tekinteni, hogy egy csendőrt egyedül nem szabad polgári ruhában kivezényelni, hanem mindig legalább kettőt, hogy a két ember egymást ellenőrizze. A kivezényelték ellenőrzésére az alosztálynak minden egyes kivezényelés alkalmával fel kell hívnia azt az őrsparancsnokot is, akinek a támogatására a nyomozók kirendeltettek, vagy akinek az őrskörletében pl. hosszabb ideig tartó megfigyelést kell végezniük. De kirendelhet a nyomozó alosztály parancsnok külön ellenőrzőt is, ha szükségesnek látja, aki mindenesetre meg fogja találni a módját, hogy a kivezényeltéket feltűnés nélkül ellenőrizze. Mindezek felül a kivezényelték kötelezendők lennének arra is, hogy tartózkodási helyüket, végzett és tervezett munkájukat az alosztályparancsnokságnak egy, erre a célra rendszeresített úrlapon a kivezényelés egész tartama alatt naponként vagy kétnaponként bejelentsék. A gondos ellenőrzésre a szolgálati visszaélések megelőzésén kívül azért is szükség van, nehogy a polgári ruhás csendőrök külső szolgálata napidijgyűjtéssé fajuljon el.

A polgári ruhás csendőrök a külső szolgálatuk alatt zsebben hordható pisztollyal lennének ellátva, de fegyverhasználati jogukat az önvédelem eseteire kell korlátozni, csendőrségi fegyverhasználati joggal tehát semmi esetre sem lehet őket felruházni, mert ez a jog csak a külsőleg is felismerhető egyenruházott csendőrt illeti meg, másrészt pedig, mert ilyen kiterjedt fegyverhasználati jogra nincs is szükségük, ha inkognitójukat megőrzik.

A nyomozókat a kincstár látja el polgári ruhával. Ezt legcélszerűbben talán úgy lehetne megoldani, hogy a kincstár minden egyes nyomozó részére a nyomozó alosztályhoz való áthelyezésével egyidejűen egy, az első tömegbetét összegével egyenlő ruhaátalányt folyósít, azután pedig havonként egy második — polgári — tömegátalányt. A beszerzett polgári ruha nem a csendőrök tulajdona, hanem az alosztályé, amely azt csak a kivezényelések alkalmával adja ki használatra. Ilyen módon a nyomozók nem lesznek kénytelenek mindig ugyanazt a rend ruhát viselni, az alosztály pedig, ha jól gazdálkodik, idővel egész runafarra tehet szert.

Azok a különleges követelmények, amelyeket a nyomozó osztályhoz beosztott legénységgel szemben felállítunk, szükségessé teszik, hogy őket ne csak erkölcsileg, hanem anyagilag is rekompenzáljuk. Olyan beosztással kell tennünk a nyomozó osztályt, ahova nem kell kötéssel fogni az embereket, hanem ahova bejutni még a legkiválóbbak is szerencsájuknak tarthatják. Enélkül a nyomozó osztálynak sohasem lesznek olyan nivóju nyomozói, amilyenekre szüksége van. A nyomozó osztályhoz való beosztásban rejlő erkölcsi kitüntetés mellett nem szabad tehát megfélemlenünk némi anyagi előny nyújtásától sem, amely a mi szerény viszonyok között élő legénységünkre nézve bizony nem közömbös. Ez nem anyagiaskodás, hanem a mai viszonyok között nagyon is megérthető megélhetési kérdés. A magam részéről a nyomozó osztály létkérdésének tartom, hogy az oda beosztottak egy bármily kis összegű állandó pótdíjban részesüljenek. Erre egyébként azért is szükség van, mert a kincstár a

nyomozókat csak polgári ruhával láthatja el, de nem adhatja meg a polgári öltözködéshez szükséges kisebb öltözeti cikkeket pl. gallért, nyakkendőt, esernyőt, sétabotot, stb. Ezeket a tárgyakat a nyomozóknak a pótdíjból maguknak fog kelleni beszerezniük.

Külszolgálatban a nyomozóknak száz százalékkal felemelt vezénylési pótdíjat fog kelleni engedélyezni, mert polgári ruhában az étkezés, elhelyezés, stb. szempontjából sokkal nagyobb kiadásai lesznek, mint a lakatnyában ingyen megszálló és olcsón étkező egyenruhás bajtársaiknak, sőt a szállodákban való megszállást és a vendéglőkben és korcsmákban való étkezést vagy tartózkodást a feladatuk sokszor egyenesen meg is fogja követelni. Egyébként a száz százalékkal felemelt vezénylési pótdíj voltaképpen egyszeres napi-díjat fog jelenteni, amit a hasonállású polgári közalkalmazottak is megkapnak, nem volna tehát indokolható, hogy miért tagadjuk meg ezt a csendőrtől, aki polgári ruhában éppen olyan körülmények közé kerül, mint akármelyik más, kiküldetésben levő polgári egyén.

A nyomozók kiválogatásánál a legrigorózusabban kell eljárni. Csak az kerüljön oda, aki valóban oda való. A protekciósakat különösen üldözni kell, mert azok hamarosan tönkreteszik az egész nyomozó osztályt. Az, hogy valaki a kerület székhelyén akar szolgálni, hogy a gyermekeit akarja iskoláztatni vagy hogy magasabb lakbérrel akar nyugdíjba menni, nem indok arra, hogy a nyomozó osztályhoz kerüljön. Hogy ki fog megfelelni és ki nem, azt előre természetesen bájos megmondani, mégis, azt hiszem, hogy ha az önként jelentkezők kiválogatása psychotechnikai eljárással fog történni, az alosztályparancsnokok kevesebb csalódásnak és bosszuságnak lesznek kitéve. Az is fontos, hogy a nyomozó osztályhoz először mindenki csak egy évi próbaszolgálatra kerüljön és hogy új beosztásában csak akkor véglegesítsék, ha arra való alkalmasságát kétséget kizáróan beigazolta.

Külön és egészen önálló feladat lesz a nyomozó osztályhoz beosztottak kiképzése. Ezt a nyomozó osztálynál egészen más alapokra kell és lehet is fektetni, mint ahogy az ma általában van nálunk, amikor mind a tizenkétezer embertől meg szeretnők követelni, hogy »önképzés« utján megtanuljon nyomozni. A leg gondosabban kiválogatott legénység sem lesz képes feladatának megfelelni, ha nem tanítjuk meg arra, amit kívánunk tőle. A nyomozó alosztályoknál sokkal intenzívebb napi foglalkozásnak kell folynia, mint például az örsökön, mert erre az alosztálynál több idő lesz, legénység mindig lesz otthon és jó oktatók is rendelkezésre fognak állani. Ez a házi oktatás azonban nem lesz elegendő. A nyomozó osztályhoz beosztottak részére Budapesten hat hónapos vagy esetleg még hosszabb tartamu speciális nyomozó tanfolyamokat fog kelleni rendezni; ezeknek a tanfolyamoknak a tantervét kizáróan csak a nyomozó osztály szükségleteinek figyelembevételével kell összeállítani. A legénységet a tanfolyamba 20—25 fős turnusokban kellene berendelni, hogy a kiképzés valóban alapos és egyéni lehessen.

Azt hiszem, hogy a nyomozó osztály működésének a megkezdése előtt fel lesz állítva egy előzetes, három hónapig tartó tanfolyam. Ez a tanfolyam azonban természetesen nem jelenti a végleges kiképzést; ez csak előzetes tájékoztatást fog nyújtani, hogy a legénység a nyomozó osztály célját, feladatkörét, szervezetét és különleges utasítását megismerje és hogy nyomozási

szakismereteit felfrissítse; a végleges és alapos kiképzést majd csak egy-két év múlva lesz lehetséges megkezdeni, amikor alapos gyakorlattal bíró oktatóink és hallgatóink lesznek s amikor majd az egész nyomozó szolgálat organizációja és minden követelménye véglegesen ki lesz alakulva. Ezért — dacára a kérdés szinte döntő fontosságának — a kiképzéssel itt részletesebben nem foglalkozom, mert azt ma, amikor még tapasztalatokkal nem rendelkezünk, nem tartom időszerűnek.

Egy másik eldöntésre váró kérdése a nyomozó osztály megszervezésének az is, hogy a nyomozások során a tiszteknek milyen szerepet biztosítsunk: megmaradjunk-e a csendőrség általános elve mellett, amely a tiszteknek a nyomozásokban való aktív részvételt kategorikusan megtiltja, vagy tegyük-e a nyomozó alosztályok tisztjeivel szemben bizonyos koncessziókat, különleges feladatokra és szolgálati viszonyaikra való tekintettel.

A tiszteknek a nyomozástól való távoltartása; természetes következménye azoknak a követelményeknek, amelyet a különféle előírások és az általános társadalmi felfogás a tisztekkel szemben felállítanak. Hogy a tiszt nyomozás közben sokszor milyen lehetetlen helyzetekbe kerülhet, azt eléggé megmutatták a multak példái, amelyek végül a ma is fennálló tilalomhoz vezettek. A tiszt elsősorban arra hivatott, hogy alárendeltjeinek nyomozási tevékenységét ellenőrizze, ezt a kötelességét pedig sokkal tökéletesebben tudja gyakorolni, ha teljesen érdektelen, mintha a nyomozásban részt véve annak kimenetelében és talán következményeiben is személyesen érdektelen, mint ha a nyomozásban részt véve annak mellett különben sem lehetséges, hogy pl. a szárnyparancsnok csak a lényegesebb nyomozásokat is maga vezesse, mert ez az idejének legnagyobb részét lefoglalná s elvonná attól a sokkal fontosabb hivatásától, hogy a szárnyát vezesse.

Ha azonban a másik szempontot nézzük, nem lehet tagadnunk, hogy a szélesebb látókörű és nagyobb intelligenciájú tisztikarnak a nyomozásokban való személyes részvétele az eredmény szempontjából határozottan előnyt jelentene. Így pl. bármennyire megvalogatott lesz is a nyomozó osztály legénysége, mégis csak adódnak olyan feladatok, amelyeknek a csendőrök részéről való megoldása nehézségekbe fog ütközni. A nyomozó alosztályok tisztjeinek már nem mindig lesz lehetséges a teljes érdektelenség álláspontjára helyezkedniük, mert a nyomozó alosztályoknál nemcsak a legénység feladata arról gondoskodni, hogy a bűncselekmények kiderüljenek, hanem a tiszteké is, sőt elsősorban az utóbbiaké. Ha azonban a tiszteknek megengedjük, hogy nyomozásokat személyesen vezessenek, akkor nem kerülhetjük el azt sem, hogy a nyomozó tiszt az ügyészséggel, sőt a közigazgatási, vagy rendőri hatósággal szemben függő viszonyba jusson, mert az ügyészség és a rendőrhatalóság a perrendtartás alapján akkor is ura marad a csendőri nyomozásnak, ha azt tiszt vezeti.

En ezt a kérdést úgy oldanám meg, hogy a nyomozó osztály tisztjeinek megengedném, hogy egyes, különösen fontos nyomozások eseteiben — de mindig csak polgári ruhában — a helyszínre kiszálljanak s ott a nyomozás menetét ellenőrizzék, a nyomozóknak szükség esetén további irányítást is adhassanak, de határozottan megtiltanám, hogy bármiféle nyomozó cselekményt (kikérdezés, házkutatás, elfogás, stb.) maguk fogatosítsanak. Tudom, hogy ez a kérdésnek

nem tökéletes megoldása, ennél nagyobb engedményt azonban ennek dacára sem tartanék megadhatónak.

Ezek volnának tehát, amiket a nyomozó alosztályok ugynevezett külső csoportjának összetételéről és működéséről elmondandóknak tartottam. Ezzel azonban a nyomozó alosztályok működése még nincs kimerítve. Sokkal terjedelmesebb és legalább is ennyire fontos az ugynevezett *belső csoportok* feladatköre, amely nemcsak a külső csoportok munkáját egészíti ki, hanem hivatott lesz arra is, hogy az egész csendőrség bünyűgyi tevékenységét új alapokra helyezze.

(Folytatjuk.)

Kuruzslás, babona . . .

Irta: SZLADEK BARNA ny. százados.

Vass József népjóléti miniszter:
„Az egészség nem magántulajdon,
hanem a nemzet vagyona.”

Azt az egészségügyi kiállítást, melyet nemrégiben nyitott meg a népjóléti minisztérium a nyilvánosság számára, csak kevés csendőrnek lesz alkalma megnézni.

Kár! Csak itt jut igazán tudatára az ember, hogy mekkora szerepe van még manapság is az egészségrontó kuruzslásnak, babonának, csak itt lehet igazán értékelni annak a csendőrnek munkáját, aki őrszállomásán szigorú ellenőrző s egyben felvilágosító munkát végez. Hangsúlyozom, hogy nemcsak ellenőrző, de felvilágosító munkát is, mert valamely elkövetett cselekmény bünyűvádi üldözése csak szük-

séges rossz, melynek értéke csak relativ, a megelőzés, különösen a felvilágosítás útján történő megelőzés pedig általános értékű, abszolút jó. Csak félmunkát végez a csendőr, ha az angyalcsináló, gyógyfüveket kínálgató hanyákat az igazságszolgáltatás kezére juttatja. Munkája egészsé, nemessé, valóban hasznossá csak akkor válik, hogyha szolgálatban, szolgálton kívül, szép szóval, tanító komoly beszéddel kirántja a falusi népet sötét babonájából, rámutat azokra a nagy veszélyekre, melyek őt fenyegetik és mindent elkövet, hogy a közvagyon, az egészséget, annak legnagyobb ellenségével, a tudatlansággal szemben megóvja.

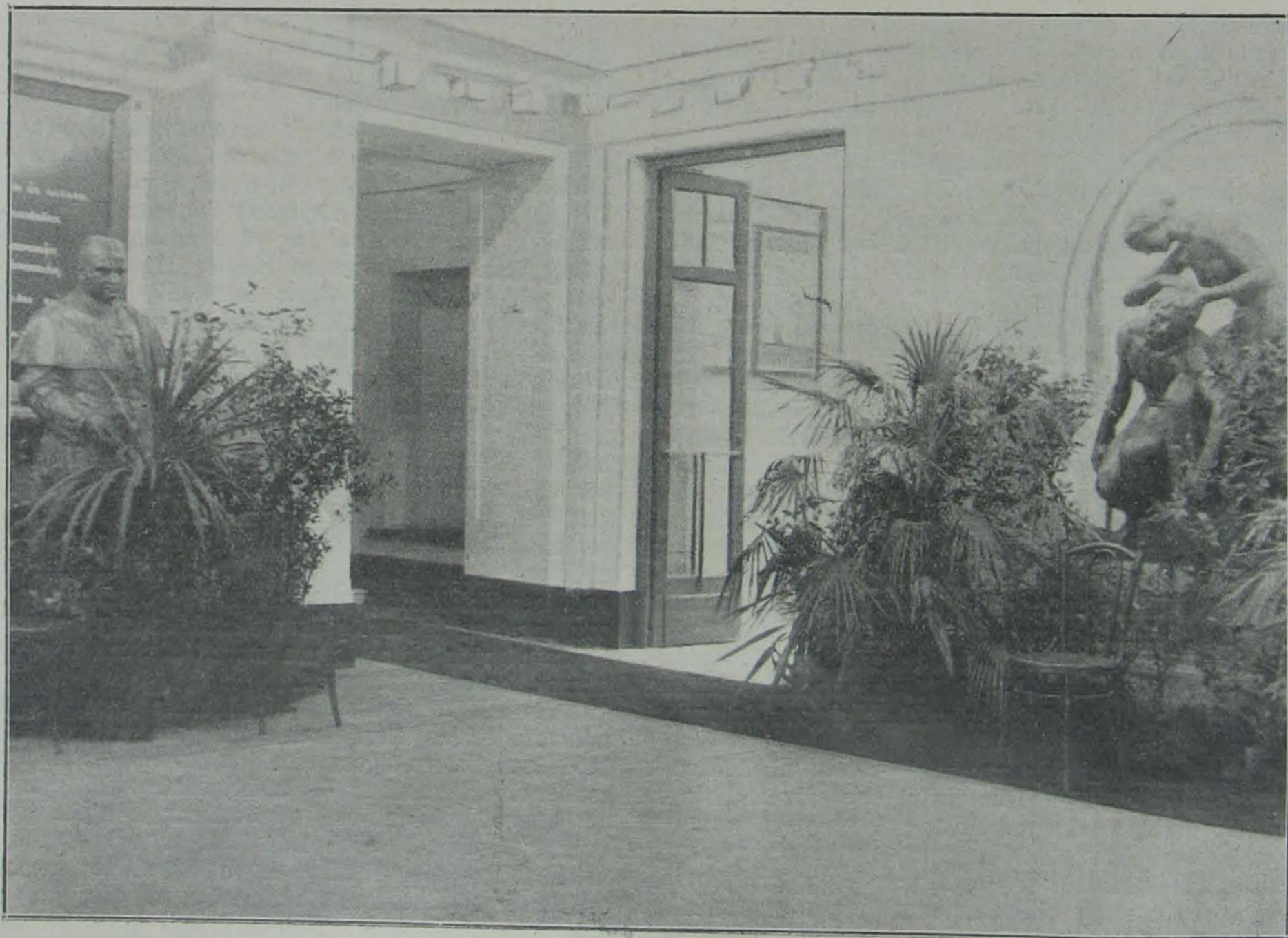
Idézmem kell itt *Scholtz Kornél* államtitkár szavait, ki megnyitó beszédében hangsúlyozta, hogy ha a törvényhozás és a kormányzat eszközeivel akarunk a kuruzslás ellen küzdeni, tisztában kell lennünk azzal, hogy a kuruzslás elleni küzdelemnek semmiesetre sem a büntető rendelkezések szigorítása az egyedüli eszköze. Nem nélkülözhetjük e téren a tanítás és felvilágosítás eszközeit sem.

*

Aki megtanult tárgyakat, képeket úgy nézegetni, hogy azok előtte megelevenedjenek, az szinte hallani véli ebben a kiállítási teremben vajudó anyák kínos nyöszörgését, görcsökben rángatózó csecsemők sirását, derékfájós öregek nehéz sóhajtásait.

Valamennyien az egészségük után jajgatnak, mindannyiuknak egy az óhajtása: szabadulni a fájdalomtól...

S a kinoktól eltorzult arcu, beesett szemű betegek, gyermekeikért aggódó anyák kitörő örömmel fogadják azt a valakit, aki nekik a gyógyulást igéri, aki őket a fájdalomtól megszabadítja.



Az Eötvös-utca 3. szám alatti berendezett népegészségügyi kiállítás előcsarnoka.



A népegészségügyi kiállításról: ... eldugott falvakban fekete cundrába bujt, macskával, denevérrel együtt lakó javasasszony űzi az ördögöt...

Ez a valaki: a kuruzsló.

Itt delejes nőnek, amott javasasszonynak, egy harmadik, negyedik helyen apostolnak, csodadoktornak hívják.

Mindenre tudnak orvosságot.

S mialatt hókus-z-pókuszok között a beteg vizeletét vizsgálják, titokban arra gondolnak, hogy a vizit után pénzeszacskójuk hány ezüstpengőssel fog megduzzadni.

*

A távoli őrön szolgálatot teljesítő csendőr bajtársamat magammal viszem ezeken a hasábokon egy körsétára a kuruzslási kiállításon. Hátha így is sikerül megismerkednünk oly dolgokkal, melyek nemcsak érdekesek, de csendőri szempontból hasznosak is.

*

A babona valószínűleg egyidőben született az emberrel. A kuruzslás csakhamar hozzá társult. Az emberek alacsony műveltségi fokát, hiszékenységét s hajlamát a misztikus felé a maguk javára fordították egyesek már a legrégebb időkben és kihasználják ezen gyengeségeket ma is. A régi idők kuruzslója ördögi álarcban, tömjénfüsttel, a jelen csodadoktora a villanyozó, vibrációs masinák bugása mellett fehér orvosi köpenyben végzi kontármunkáját. Eldugott falvakban fekete cundrába bujt, macskával és denevérrel együtt lakó javasasszony űzi az ördögöt a szemveréssel megrontott áldott állapotban lévő fiatal asszonyból, a városokban autón járó szilzskin bundát viselő delnök teszük teltté a ványadt női kebleket, tüntetik el a terhes, fölösleges hájtömeget, azaz végzik helyesebben azokat a szemfényvesztő experimentumokat, melyek a siker illúzióját keltik.

A babona és kuruzslás történetére kiterjeszkedni — még csak vázlatosan is — egy-két cikk keretén belül lehetetlen. Meg kell tehát elégednem; azzal, hogy imitt-amott a különböző évszázadokból egy-egy szokást, babonát, hagyományt kiragadok, egy-egy nevet megemlítek, melyek a babona, a kuruzslás világában nagyobb szerepet játszottak.

Elnézést kérek, ha ezt minden rendszer nélkül teszem. Ugy ahogy az egyes üvegszekrények, szobrok, képek, viaszbabák szemem elé kerülnek, úgy ahogyan a tárggyal kapcsolatos gondolatok egymást kergetik. Ezek a gondolatok pedig sohasem akarnak engedelmeskedni, mikor rendre, fegyelemre, rendszerességre akarom szoktatni őket.

Kezdjük meg tehát a sétát.

Az első kép, amit jobb kéz felől megpillantunk, egy korpulens szász fogorvos, aki mint győzelmi trófeát, egy kihúzott fogat tart a kezében.

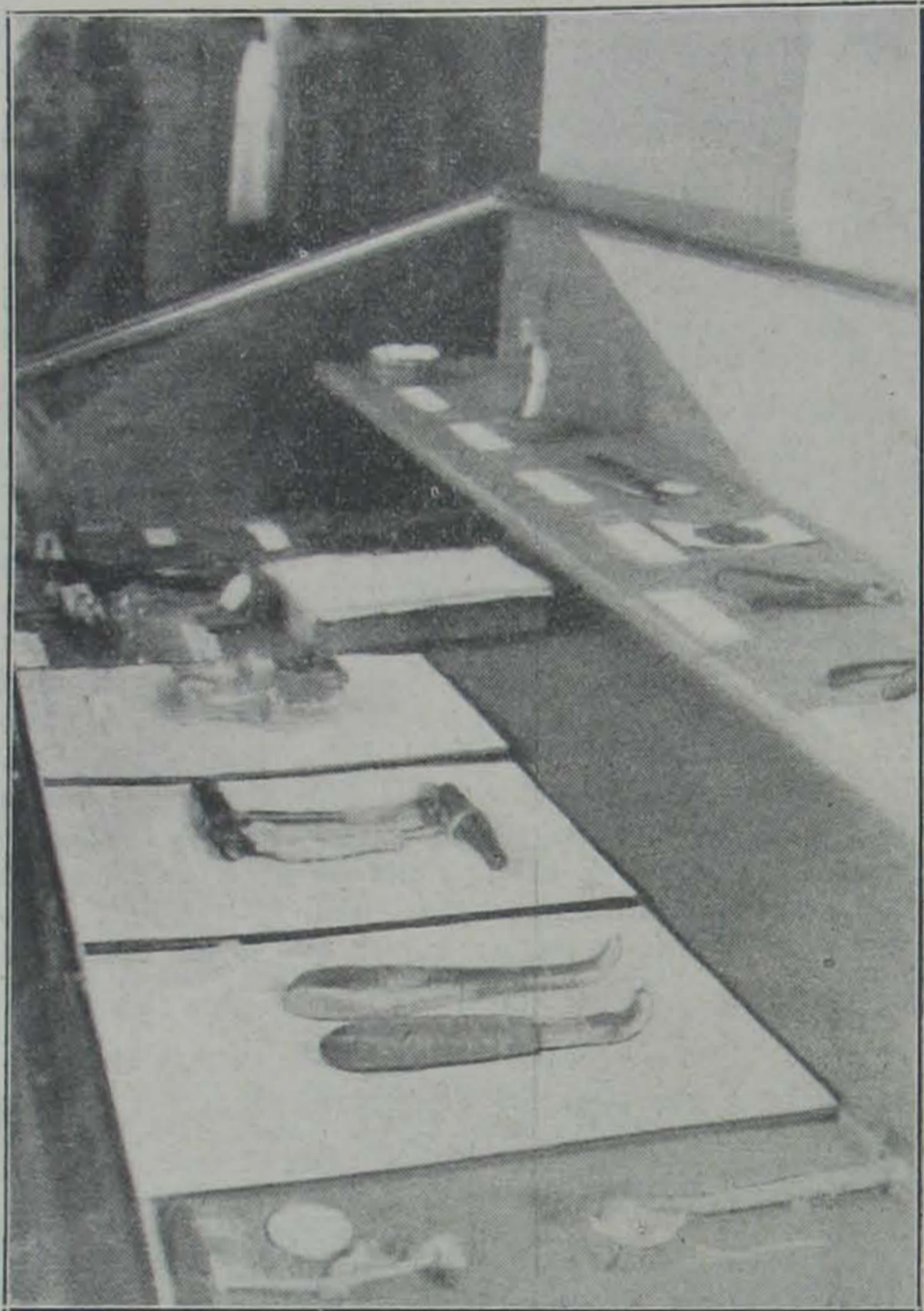
Reklámkép a XVII. századból.

Aki tehát fogfájásban szenved, keresse fel Müller Róbert drezdai felcsert, mert oly könnyen és biztosan senki nem tud fogat húzni, mint ő.

Lehet, hogy ez a tizenhetedik századbeli fogorvos egészen jól végezte a maga munkáját annak idején; nincs is semmi kifogásunk ellene, a baj csak ott kezdődik, hogy ma, 300 évvel később, az egyes helyeken még most is úgy gyakorolják a foghúzás mesterségét, mint annak idején ez a derék pocakos drezdai fogorvos. Hány kovács és borbély űzi faluhelyen még ma is ezt a »mesterséget!« Egy szekrény telistele van a legkülönbözőbb fogtörő, foghúzó, érvágó és vérköpülő instrumentumokkal, melyeket mind a közelmúltban szedtek össze és koboztak el az országban. Többnyire kicsiny, a vasutvonalaktól és városoktól távolabb eső helyeken. Ha egy-egy ilyen fogtörőt, harapófogót, vésőt, foghúzót a XVII. századból valóval összehasonlítunk, jóformán semmi különbséget nem találunk azok között. Valamennyinek közös és jellemző tulajdona a piszok és rozsdás. Piszkosak és rozsdásak voltak akkor is, mikor közvetlen használat után a csendőr, rendőr avagy a gyűjtő kezébe vándoroltak át. El lehet képzelni hány fogat-húzó, különben makkegészséges ember kapott így halált okozó vérmérgezést.



A népegészségügyi kiállításról: ... egy korpulens szász fogorvos, aki mint győzelmi trófeát, egy kihúzott fogat tart kezében...



A népegészségügyi kiállításról: ... egy szekrény tele van a legkülönbözőbb fogtörő, foghuzó, érvágó és vérköpiyöző instrumentumokkal...

Viaszbáb csoportot, egy falusi foghuzási jelenetet látunk a terem egyik sarkában. Lehet, hogy az a sudártermetű, szép szál legény, aki dinnyenagyságúra feldagadt arccal várja, hogy rá kerüljön a sor, már részeseült egy előkezelésben, lehet hogy már előbb kihúzták a fájós fogát s most meg akarja nézetni, hogyan lehetséges, hogy az arca dacára a már eltávolított fognak olyan rettenetesen meg van dagadva és olyan nagyon fáj. A borbély, a kovács erre már nem tud orvosságot, a javasasszony ezerjófűből készült herbatéája sem használ s amikor a beteg már a száját sem tudja kinyitni, amikor a láztól már félrebeszél, akkor aztán mégis csak dunyhákat raknak a szekérre, beviszik az orvoshoz, aki már csak az általános és többé nem lokalizálható vérmérgezést tudja konstatálni. A beteg meghal. A hozzátartozók nem azt mondják: »Későn vittük az orvoshoz«, hanem: »No lám, mégis csak meg kellett volna próbálni, amit a Vera néne mondott azzal a disznóvérrel — tán most kutyabaja lenne...«

...és még fizetni is kellett.

És az ellenszenv nő. Nem a borbély, nem a kovács, nem is a Vera néne, de az orvos iránt.

*

A tudatlanság és kuruzslás legjobban fenyegetik azt, ami legdrágább kellene hogy legyen: a csecsemő, a gyermek egészségét.

Ami itt történik az hajmeresztő.

A felnőtt legalább élöszóval kifejezést tud adni, ha

valami nagyon fáj, ha egyik-másik »gyógykezelés« kibírhatatlan, a csöpp kis ártatlan jószág, a gügyögő pólyás baba csak sir, sipit, kékül, ez meg nem baj, mert ezzel jön ki belőle a »rossz«. Szegényke nem tudja mondani: »édes, kedves, jó anyám, drága Vera néne, hagyjanak békében, ne gyógyítsanak, hiszen átgyógyítanak a másvilágra«.

Sok helyen az anya nem mulasztja el soha, hogy emlőjét, mielőtt a kisgyermek szájába adja, be ne nyálazná. Higiéniaéről, kórokozó bacillusokról sohasem hallott s így sejtelve sincs, hogy ő viszi a gyermek szervezetébe az első tuberkulózisbacillusokat, hogy ő, aki az anyai szív minden melegével szereti gyermekét, hogy ő lesz saját szülöttjének gyilkosa.

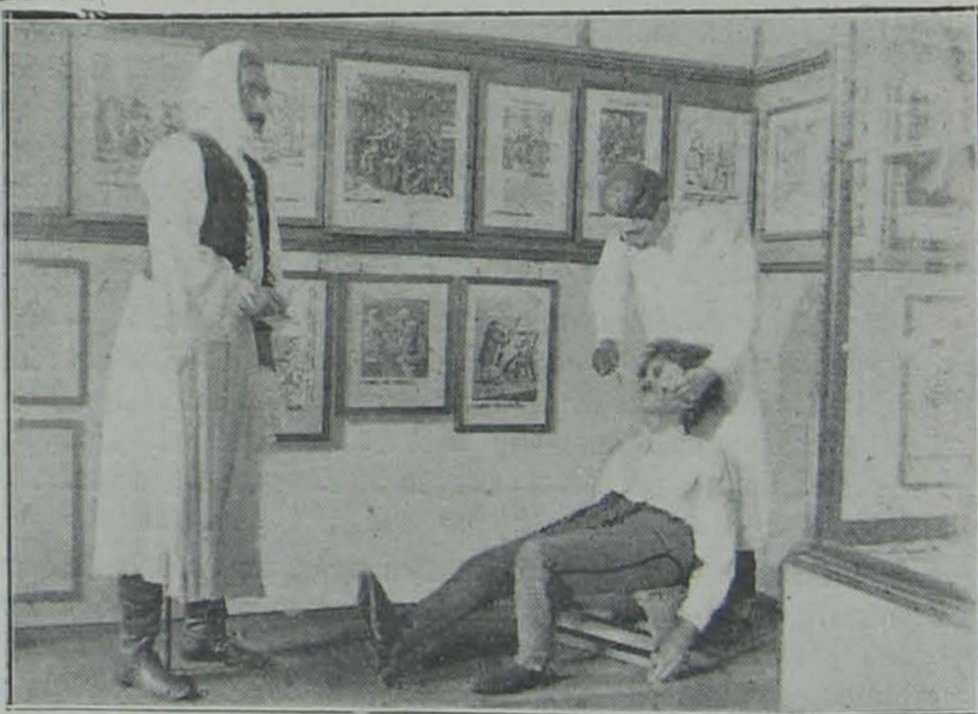
Nézzük csak azt a táblát, amely kifüggesztve ott lóg a falon. Mit mutat? Csupa recept, csupa orvosság van rajta a különféle gyermekbetegségekre.

Ha a gyermek angolkóros, trágyalében vagy kilencféle fa ágából készült főzetben kell fürösztetni. Hasmenése van a gyermeknek? Vörös borba reszelt vadgesztenyét kell neki adni vagy köménymagot és birsalmát összefőzve kell a gyomorra tenni. Nem használ? Meg kell próbálni kovászos levét dagasztó teknőből itatni vele. Ha nagyon makacs a hasmenés, izzó parázsra kell tenni női haját, vörös hagymát, kék papírt, cukorport, ezeknek füstkeveréke megállítja a hasmenést. Szamárhurutnál szamártéjet vagy gyujtott pálinkát adjunk a gyermeknek.

Ime egy néhány példa, amiket erről a tábláról leolvashatunk. Az ember azt hihetné, hogy Könyves Kálmán előtti időkből származnak ezek a különös receptek, orvosságok, amikor a boszorkányok még seprőkön lovagoltak?.. Deitogy! A legfrissebb kutatások eredménye. Egyesek az alföldi, legtöbbször a dunántúli községekből.

Előszóval mondják egyes helyeken, ha a gyermek sir, ha lázas, ha a hideg rázza, »a foga jön«. Pedig fogzási betegség nincs. Kanyarónál más kiütéses betegségeknel, ótvárnál, bélhurutnál a gyermek »tisztul«. A koszhoz nem szabad hozzányulni, mert a szemére megy a tisztulónak. És a gyermek fején egész koszrétegek nőnek. Ha azután a tisztulóban lévő gyermek mégsem akar teljesen megtisztulni, akkor füstölik, főzik, sütik mindenféle kotyvalékkal, mindaddig, míg végre is a gyermek a bölcsőből a kis fekete deszkakoporsóba kerül...

Waltner Kórirád, hallei sebész, »Tortura Infantum« címmel könyvet adott ki, amelyben a kisdetek kízásszámba



A népegészségügyi kiállításról: ... viaszbáb csoportot, egy falusi foghuzási jelenetet látunk a terem egyik sarkában...



A népegészségügyi kiállításról: ... a bal alsó sarokban lévő kép egy eljárást örökít meg, amikor tűzforró folyadékkal telt üveget helyeznek a csecsemő hasára ...

menő oktalan kezelése ellen foglal állást. Az egyik felvételen az olvasó Magyarországon még manapság is használatos ugynevezett összeméréseket és más embertelen kínzó eljárásokat láthat. Ezekkel akarták a szerencsétlen kisdetek legkülönbözőbb betegségeit gyógyítani. A bal alsó sarokban lévő kép egy eljárást örökít meg, amikor tűzforró folyadékkal telt üveget helyeznek a csecsemő hasára. Következésképpen ennek legtöbb esetben, hogy a bőr a hasfalra elszenesedik és halált okoz. Debrecen közelében történt 1928 januárjában, hogy az egyik tanyán a gyomorgörcsben szenvedő gyermek hasára megtüzesített cserépszindelyt helyeztek. A bőr tenyérszerűen elszenesedett és a gyermek meghalt. Alkoholal teli üvegben lehet látni ennek eredeti színes preparátumát, a tudatlanságnak eme szomorú corpus deliktijét. Az egyik felvételünkön két ilyen üvegbúra alatt tartott preparátum látható. A fentebb említett felül a másik bemutatja nekünk, mily következményekkel járt, amikor egy végbél előesésben szenvedő kisdedet olyan éjjeli edényre ültettek, melybe ecettel leöntött tüzesített követ tettek. A forró gőzök okozta harmadfokú égési sérülésekbe a gyermek belehalt.

*

Nehezen ülnek meg az ember mellett a látottak.

Akarva, nem akarva feltolakszik ismétlődve a kérdés: hogyan magyarázható meg a széles néprétegek babona-szeretete és a kuruzslók iránti bizalma?

*

A népregék, krónikák, de a hiteles történelem is sok oly nevet mutatnak fel, sok olyan emberről emlékeznek meg, akiket nem lehet egyszerűen, minden további nélkül a szemfényvesztők, a kuruzslók táborába sorolni.

Kneip páter nem volt orvos, de vizkurájának gyógyító erejét és számtalan esetben sikeres használatát nem lehet kétségbe vonni. Tagadhatatlan az is, hogy Bicsérdy és a többi nyerskosztot és koplalást hirdető apostolok is tudnak gyógyeljárásaikban eredményeket felmutatni. A Rikli tanoknak, a Cuéizmusnak, a gyógyító önszuggeszciót hirdető írásoknak is meg voltak a maga hívei. És pedig nem kis számban.

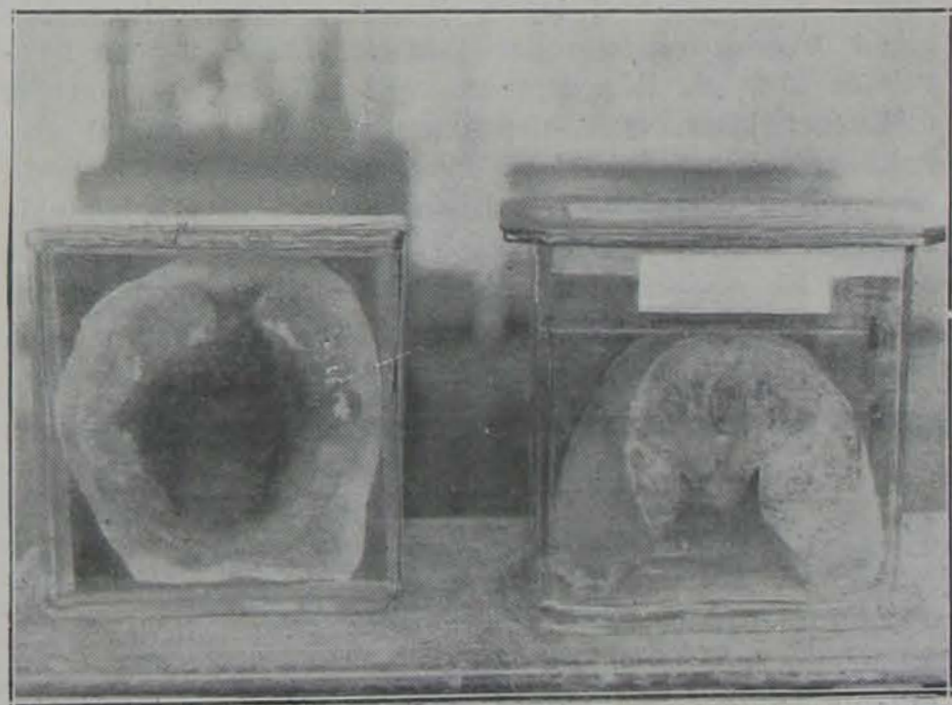
A szabadságharc előtti időkben élt Nagyváradon egy kanonok, névszerint Hohenlohe Sándor herceg, aki hatalmas szuggesztív erejével csodával határos gyógyításokat vég-

zett. Tény, hogy nevezettnek nagyon sok esetben sikerült a gyógyítás. A feljegyzett esetek közül egyet ragadok ki:

Az aradmegyei Pankolán lakó báró Dietrich jószágigazgató felesége a szülési fájdalmak következtében elvesztette beszélőképességét. Több neves orvos fáradozása eredménytelen maradt, az asszony ajkán csak artikulátlanság hangok hagyták el. Hohenlohet hívták a beteghez. A herceg-kanonok áldólag helyezte kezét az asszony homlokára, a kereszt jelét vetette szájára, egy rózsafüzért tett a beteg kezébe és stentori hangon parancsoira az asszonynak, miközben szeméből mágneses szuggesztív erő villámlott, hogy imádkozza a Miatyánkot. Az asszony teste rángatózni kezdett, dobálta magát, szörnyű tusát vivott, egyszerre görcsös zokogás tört ki kebléből, megindult a könnyáradat és annak csillapultáival tiszta csengő hangon imádkozni kezdte a Miatyánkot.

Természetesen ennek és az ehhez hasonló eseteknek hamar híre ment és a kanonok nagyváradai rezidenciájának udvarába csakhamar seregestől érkeztek az orvosi tudomány által gyógyíthatatlannak tartott betegek. Sokan közöttük messzi országokból. Ha még hozzátesszük, hogy Hohenlohe herceg kanonoki fizetésén felül óriási magánvagyonnal rendelkezett, melyet kizárólag a szegények és betegek segélyezésére fordított, nem volna igazságos, nem volna észszerűtől a vásári göklerekkel, schwarzküntlerekkel egy kalap alá vonni. Ezeknek a Hohenloheknek, Kneip pátereknek működését nem lehet egy lekicsinylő vagy fölényes kézmozdulattal elintézni. A tények erősebbek az argumentumoknál és el kell fogadnunk, — de el kell fogadniuk az orvosoknak is — hogy akadtak és akadhatnak ma is emberek, kik néha valóban gyógyítani tudnak anélkül, hogy az egyetemek orvosi fakultásain a megkívánt számú szemesztert végighallgatták volna.

Az emberi tudás véges. Sok mindenre nem tudunk magyarázatot. Nem szégyen, nem von le egy jeles orvos-professzor tekintélyéből és tudásából sem, ha elismeri, hogy ezek a kivételes emberek nem tartoznak a »kuruzslók« fogalommal megjelöltek tágas kategóriájába. Tagadhatatlan, hogy a természetben rejlő hatalmas gyógyforrásoknak igénybevételét nem annyira az orvosok, hanem inkább a Kneip



A népegészségügyi kiállításról: ... egyik tanyán a gyomorgörcsben szenvedő gyermek hasára megtüzesített cserépszindelyt helyeztek, a bőr tenyérszerűen elszenesedett és a gyermek meghalt. A jobboldali preparátum: ... végbél előeséssel egy kisdedet oly éjjeli edényre ültettek, melybe ecettel leöntött tüzesített követ tettek. A forró gőz okozta harmadfokú égési sérülésekbe a gyermek belehalt.

paterek kezdték meg. Az orvosi tudomány még a közel-múlt évtizedekben is görcsösen ragaszkodott a chininhez, a morfiumpfeskendőhöz és késhez. A chinin, morfiium és a kés elől menekültek az emberek a naphoz, levegőhöz, vízhez.

Kétségen felül áll, hogy herceg Hohenlohe és hozzá hasonló jólelkű segítők voltak az emberiségnek. Az ő munkájukat nem lehet kuruzslásnak nevezni. Közveszedelem származik azonban abból, ha a Kneip paterek, a Hohenlohék helyét szélhámosok, levitézlett siberek, facér pincérlegények s nagy százalékban többszörösen büntetett, rovott multu egyének foglalják el. A tudatlan vagy fájdalomtól agyon-gyötört kétségbeesett emberek minden kuruzslóban csoda-embert várnak és látnak, aki valójában a betegség helyett csak a pénzüktől szabadítja meg őket.

Németországban a gyógyító munkát felszabadították. A 40—50 évvel ezelőtt hozott német törvény szabad foglalkozásnak minősíti a betegek gyógykezelését azzal az indoklással, hogy a népnek eléggé érettnék kell lennie ahhoz, hogy maga ítélje meg, ki legyen az orvos, s milyen gyógyszereket használjon. Eljárás Németországban a szabadgyógyítók ellen csak akkor indíthatók, ha működésük a büntető-törvény paragrafusaiába ütközik. Ha tehát a kezelés az egészségre effektíve kimutatható káros következményekkel járt. Ez sok esetben nehéz, sok esetben kényelmi okok miatt elmarad a feljelentés megtétele és Németországban a kuruzslást megtiltó törvény hiánya miatt ijesztően elszaporodott a kuruzslók száma. Egy falitábla tájékoztat bennünket, hogy mily iparágakból kerülnek ki a kuruzslók, milyen végzettségük van az egyeseknek, hányszor voltak büntetve stb.

A tájékoztató táblák adatai szomorúak.

Alacsonyfoku iskolai képzettségüktől eltekintve — soknál hiányzik a középiskola — nagy része ezeknek a szabadgyógyítóknak büntetett előéletű.

Mi közösség van ezen emberek és a Hohenlohék között? Semmi, abszolute semmi!

Nem jötevői ezek az emberiségnek, még csak nem is jóhiszemű próbálkozók, hanem tulnyomórészt közönséges csalók, a legártalmasabb fajtából. Hiszen nemcsak a pénztől fosztják meg a páciens, de gyakran az egészségétől, ami pedig jóval értékesebb mint a pénz.

Egy ilyen németországi kuruzslónak bünpörével foglalkoztak nemrégiben a lapok. Buchholz Ernő volt szabósegéd öt évig »rendelt« Berlinben. Rendelését nagyon egyszerűen látta el. Még arra sem volt szüksége, hogy magát a beteget lássa, csak a nyakszirtről kellett levágni egy hajcsomót s azt beküldeni. Erre nagyítóval rátekintett s kész volt a diagnózissal, valamint hasonló alaposságu előírásaival. Ezekért a rendelésekért fejenként öt márkát szedett és bár többszörösen leleplezték — amennyiben például valódi hajbeteget küldtek hozzá s ő még azt sem volt képes felismerni — rengeteg híve akadt, főleg a szegény-

sorsu néposztályokban. Több súlyosabb természetű műhiba után végre a hamburgi törvényszék elé került, mely elég eredeti módon igyekezett meggyőződést szerezni a »hajdiagnosztika« igazi értékéről. A legközelebbi közkórházból egyszerűen áthoztak 63 beteget különböző osztályokról, ezeket először két orvos, mint bírósági szakértő, vizsgálta meg, azután bemutatták őket a vádlottnak, ki egy-kettőre el is készült kórisméjével. Az eredmény azonban egyenesen katasztrófális volt. Míg a két ellenőrző orvos valamennyi diagnózisa lényegileg teljesen egybevágott a kórházi lelettel, a hajdiagnosztika a legszomorubb tévedéseket követte el. Rákot, előrehaladott szív és vesebajokat nem ismert fel, viszont konstataált tüdő- vagy vérbajt ott, ahol annak nyoma sem volt. Közveszélyes ténykedés, valamint népegészség elleni kihágás címén öt havi fogházra, valamint 1500 márka kártérítésre ítélték.

Ismeretes nálunk Wunderlichné esete, ki hosszú időn át, mint a sashalomi delejesasszony, folytatta rendeléseit. Talán a jóhiszeműség nem hiányzott ebből a nőből, talán maga is hitt magasabb rendeltetésében, de szakértők előtt végzett gyógyító kísérletei csődöt mondtak és további működését betiltották.

(Folytatjuk.)

Portyázás.

Ha a krónikások nem jegyeznék fel híven, ha a kalendáriumok nem tüntetnék fel hitelesen az időt, melyben élünk, az embernek alapos kételyei támadnának afelől, vajjon csakugyan a XX. században vagyunk-e? Ott vagyunk-e még vagy csakugyan ott vagyunk-e — már? Ha az új német Zeppelinre, a légi oceán első luxushajóira gondolok, mely hálókabinokkal étkezőtermekkel és szalonokkal van ellátva, melyekben asztali teniszt játszani és táncolni is lehet, akkor azt hiszem, hogy már nem, ha pedig, hogy egy példát mondjak hirtelen, a bodroközi községek utcáinak állapotára gondolok őszi esőzések idején, akkor azt hiszem, még nem vagyunk ott.

*

Ha Balánra, a nemrég csendőrgolyótól leterített erdélyi haramiára, ha a marokkói törzsek által fogva tartott és csak magas váltságdíj ellenében szabadon bocsátott francia renülökre gondolunk, akkor azt kell hinnünk, hogy a Patkó Bandik, Bogár Imrék, sőt még azok előtt a réztrombitás postillonok idejét éljük. Ha olvassuk, hogy kalózok az Oceán legártalabb, legforgalmasabb vonalán a hajó tisztjeinek és őrszemélyzetének legvilkolása után kiraboltak egy több mint ezer utast szállító gőzöst, a Verne és Cooper regények idejébe képzeljük magunkat, ha meg néglámpás rádiókat mint ósdiságot unottan félretoljuk, hogy figyelmünket teljesen a telehor, a televisor foglalják le, akkor meg úgy rémlik, mintha háromszáz évvel előre járnánk. Végül pedig ha a nagy rohanásban, a nagy túlekedésben az emberi szívet használnánk jel időmérő gyanánt, akkor ijedten kellene tapasztalnunk, hogy praehisztórikus időkbe zuhantunk vissza, amikor az embert az állattól csak az különböztette meg, hogy emennek valamivel szörösebb volt a teste.

*

Belsőnk oly szoros összeköttetésben van külsőnkkel, hogy amaz ezen némileg átlátszik: s mennyire javíthatja, sőt felejtetheti a külsőnk kecsnélküliségét a valódi belbecs, azt tapasztaljuk midőn nem ritkán az tetszik legjobban, az hódít magához legtöbbet, kinek külseje legkevésbé ajánló, s az taszit viszont magától mindenkit hidegen, kinek a természet leginkább látszék mosolyogni. A kimívelt ész lángjai, habár legkedvetlenebb boritékban égnek is, ellenállhatatlan törnek ki néha-néha és azon égi szikra, mely az ékes-szólást gyújtja, könnyen felejteti az anyag hiányt.

Széchenyi,

Ez a páratlan vakmerőséggel végrehajtott tengeri rablás egyébként csaknem egyedül áll a kalózkodás történetében. Az egyik angol személyszállító gőzös utasai közé Singaporéban bersempészte magát egy negyven főből álló tengeri rablóbanda. Utközben egyszerre csak kivált a rablócsapat és több részre oszolva, megtámadta a kezelő és őrszemélyzetnek azon tagjait, kik éppen szolgálatban állottak. A hidon sétálgató első tisztet fejlövással terítették le, a kormányon álló kínai altisztet leszúrták, azután az étteremben éppen vacsorázó fegyvertelen tisztekre sortüzet adtak le, kik valamennyien súlyosan megsebesültek. A hajót birtokukba vették a kalózok, utközben kirabolták a tiszteket, utasokat s azután a hajót az egyik öbölnek általuk jól ismert egyik rejtett zuga felé irányították, ahol tuszokat vive magukkal a rájuk váró csónakokra szálltak és a mintegy negyvenezer dollár értékű rablott holmival eltűntek.

*

Világszerte érdeklődéssel várják, hogy a megtorlás, a tettesek kézrekerítése és hasonló esetek elkerülése érdekében milyen intézkedéseket fog tenni az angol admirális. Szomorú, hogy mindig és mindenütt minden prevenciót, óvintézkedést, rendszabályt ily súlyos eseményeknek kell megelőzniök. Amíg a moziban vetítőgépek tűzbiztonságát és az azt kezelők hozzáértését megfelelően ellenőrzik és felülbírálják, le kell égni Solton a mozinak, amíg a madridi rozoga faszínháznak tűzveszélyes voltáról meggyőződést szereznek, oda kell veszni 400 embernek, itt meg sok milliárdra rugó vagyonton és sok emberéleten keresztül kell illetékes helyen arra a gondolatra jönni, hogy a nagyobb személyszállító gőzösoket csendőrséggel megrakott tenger-alattjárók kísérik, melyek ha nem is a hajó közvetlen közelében, mégis a szokásos tengeri utvonalaikon portyázva a leadott S. O. S. jelekre hamarosan ott teremhessenek és tengeri rablóknak ilyen, a XIV., XV. századokra emlékeztető rajtaütését lehetlenné tegyék.

*

Szolgálati Utasításunknak azt a pontját, mely egyes, nagyon kivételes esetektől eltekintve, szigorúan megtiltja, hogy a járőrtársak egymástól különváljanak, most tudom igazán értékelni, amikor a német csendőrségi folyóirat a »Der Gendarm« legutóbbi számait lapozgattam át s ezek között alig akad egy-kettő, mely ne adott volna hírt egyedül portyázó Landjäger (a német csendőr) ellen intézett támadásokról. A merényletek nagy része a következő lefolyású: A Landjäger szolgálata közben találkozik egy gyanus egyénnel. Igazolásra szólítja. Az idegen átnyújtja papírjait s amíg a Landjäger, azokat átjutja, az igazoltatott kirántja kését s a következő pillanatban az igazoltató csendőr halálos szurástól találva fekszik az országúton. Vagy: Igazolókormányok helyett kis Browningot ránt elő az igazolásra felszólított gyanus egyén s ebben az esetben a kését munkáját a Browning végzi el. Érthetetlen, megfoghatatlan, hogy a sűrűn ismétlődő esetek dacára a német csendőrség nem tért át arra a rendszerre, amely nálunk és a legtöbb államban oly kitűnően bevált: a két főből álló járőrre. Ezek az esetek, ami a tanulságot

illeti, arra intenek bennünket, hogy a két főből álló járőrnek is rendkívül óvatosnak kell lennie különösen ily igazoltatási eljárásoknál, mert a pisztolyok egy másodperc töredéke alatt ismételnék és vigyázatlan járőrtárs mellett nemcsak az írásokat vizsgáló járőrzetű, de a másodcsendőr is életével fizethet a könnyelműségért.

Figyelő.

CSENDŐR LEKSZIKON.

152. Kérdés. Egy falusi magánház udvarán öt legény nagy verekedést csap. Testi sértés okozása nélkül bántalmazták egymást kölcsönösen, majd széttesznek, anélkül, hogy bármelyikük is valamely panaszt emelne. Hivatalból való beavatkozásra van-e alapja a hatóságnak?

Válasz. Minthogy a magánház udvara nem nyilvános hely, a Kbt. 75. §-ába ütköző kihágás fontos tényeleme hiányzik. Ily körülmények közt a kölcsönös tetteges bántalmazással a verekedésben résztvevők egymás sérelmére pusztán becsületsértést követtek el. Ez a bűncselekmény azonban főmagánvád tárgya lévén, magánindítvány hiányában bünvádi uton nem üldözendő.

153. Kérdés. A tettes lopást követ el és a lopott tárgyat szomszédja házában rejti el, még pedig akként, hogy a házba titkon belopózik. Mikor a lopást felfedezik s a csendőrijárőr a tettest gyanuba veszi, a tettes a járőrnek a lopott tárgy rejtekhelyét megmutatva a lopás elkövetésével szomszédját gyanúsítja. A csendőrség nyomozása során azonban biztos megállapítást nyer az a tény, hogy a lopást nem a szomszéd, hanem a tettes követte el. Mily bűncselekmény a tettesnek a szomszédot gyanúsító kijelentése?

Válasz. A tettes a csendőrijárőr előtt, tehát oly hatósági közeg előtt, amelynek bünvádi feljelentés elfogadására s illetékes helyre juttatására hatáskörre volt, büntetendő cselekmény elkövetésével vádolta a sértettet. Ez a feljelentés tudva hamis, vagyis szándékos volt, hiszen a tettes tudta, hogy a feljelentett bűnös cselekményt nem a sértett, hanem ő követte el. A tettes akarta is, hogy a vádolt egyén ellen bünvádi eljárást indítsanak. Tudjuk, hogy azért akarta ezt, mert ily módon akarta a gyanút önmagáról elhárítani, bár a hamis vád büntetőjogi megállapításánál az indító ok és célzat közömbös. A tettes egyúttal hamis bünjelt is állított elő, mert a szomszédjához csempészett lopott tárgyat, mint a szomszédja által ellopott ingóságot mutatta be. A bünjel hamissága itt abban áll, hogy a vádolt személy ellen hamisan van irányozva és felhasználva.

A tettesnek ez a cselekménye hivatalból üldözendő, ha a bünvádi eljárás a hamisan vádolt ellen megindult, vagyis mint gyanúsítottat kihallgatták. Egyébként a cselekmény magánindítványra üldözendő.

A kérdésben leírt cselekmény azért nem egyszerű rágalmazás, mert nem magánszemélyek előtt hangoztatta a tettes gyanúsító kijelentését, hanem oly helyen és oly személyek jelenlétében, amikor a kijelentés feljelentés jelleget vett fel. Viszont hatóság előtt való rágalmazásnak azért nem tekinthető, mert a kijelentés nem gondatlanságon alapszik.

154. Kérdés. Magyar állampolgár idegen állampolgár előtt a következő kijelentéseket teszi: »Nem sokáig leszünk

A nép csak azt érti, amit érez is. Ránézve az egyedüli szónokok azok, akik meg tudják indítani.
Lamartine.

magyarok, felosztjuk az országot, oláhok leszünk, mert a magyaroknak sohasem volt esze, nem is lesz!» Mily büncselekmény ez?

Válasz. A leirt cselekményben a magyar állam és a magyar nemzet megbecsülésének csorbitására alkalmas tényállítás van s ezért a cselekmény az 1921:III. t. c. 7. §-ának 1. bekezdésébe ütköző, a magyar állam és a magyar nemzet megbecsülése ellen irányuló vétség (nemzetrágalmazás). E vétséget ugyanis nemcsak megtörténtnek állított valótlan tények állításával vagy hiresztelésével lehet elkövetni, hanem olyanokkal is, amelyek, mint a jövő eseményei, elképzelhetők, habár azok csak az állítást terjesztő elképzelései, vágyának, reményének vagy véleményének tárgyai is.

Az egyébként közömbös, hogy ily cselekményt külföldi vagy magyar állampolgár követ-e el s mily állampolgárságu egyének a tanuk.

155. **Kérdés.** A tettes lopás végett a bekerített udvar kapuja alatt mászik be. Minősül-e a cselekmény a Btk. 336. §-ának 3. pontja szerint?

Válasz. Minthogy a tolvaj a bekerített helyre bemászás által jutott, az elkövetett lopás a Btk. 336. §. 3. pontja alá esik. Ha a nyílás olyan, hogy azon mászás vagy bujás nélkül is be lehet jutni, a tolvajlás nem lenne tekinthető bemászásos lopásnak. A Btk. 336. §. 3. pontja alkalmazásának feltétele ugyanis az, hogy a tolvaj bizonyos nehézségek legyőzése után jutott a tolvajlás színhelyére.

156. **Kérdés.** Tűzveszedelem esetén a tettes nem tesz eleget a járőr ama felszólításának, hogy jogatával vagy gyalogosan az oltás színhelyére menjen. Lehet-e a tettessel szemben elővezetést vagy elfogást alkalmazni?

Válasz. A Kbt. 142. §-a értelmében az, aki tűzveszedelem esetén nem engedelmeskedik a hatóság meghagyásainak a fenyegető vagy már bekövetkezett közveszély elhárítása végett, nem működik közre személyesen vagy házanépének munkájával, székereinek, hámos lovainak ideiglenes hatósági rendelkezésre bocsátásával a közveszély elhárításában, hacsak erre alapos oka nincs, kihágást követ el s pénzbüntetéssel büntetendő.

A tűzrendészetéről alkotott 53.888. B. M. 1888. sz. körrendelet értelmében tűzvész idején a lakosságot fogatszolgáltatás kötelezettsége terheli s egyébként is az oltás munkájában való részvételre kötelezhető. E rendelet megszegése elzárással és pénzbüntetéssel büntetendő kihágás.

Mindebből nyilvánvaló, hogy a járőrnek a fennforgó közveszéllyel indokolt felszólítását a lakosság teljesíteni tartozik. Aki a felszólításnak komoly ok nélkül ellenszegül, azt megfelelő figyelmeztetés után a Szut. 312. p. 12. alpontja értelmében el kell fogni, ha a büntetendő cselekményt a csendőr figyelmeztetése ellenére is folytatja. Az ilyen egyén viselkedése egyébként joggal tekinthető nyilvános botránnyal s így az elfogás jogcíme a Szut. 312. p. 11. alpontjára is alapítható.

Az ily rendszabályok alkalmazásánál természetesen tekintetbe kell venni azt, hogy azok a körülmények által kellőleg megokoltak-e, vagyis, hogy a lakossággal való ilyen fellépés a közveszedelem elhárítása végett valóban szükséges-e, tekintetbe kell venni a tűzrendészetéről alkotott helyhatósági szabályrendeletet s ha ez idővesztéssel nem jár, célszerű általános irányelvek megbeszélése végett a legközelebbi közigazgatási hatóság fejével érintkezésbe lépni.

157. **Kérdés.** Tűzveszedelem esetén, jogosult-e a járőr a községnek valamely lakosát vízfordásra utasítani a tűzveszedelem színhelyén s jogatát akarata ellenére a tűzoltásban felhasználni?

Válasz. Az előbbi kérdésre adott válasz szerint a lakosság fogatszolgáltatásra, valamint egyéb a tűzveszedelmet

elhárító tevékenységre kötelezhető. Aki ellenszegül e köteletségnek, kihágás miatt feljelenthető, sőt elfogható. Am két-ségtelen, hogy a törvény célja mégsem az, hogy megtorló intézkedéseket halmozzon fel, hanem az, hogy a közveszedelmet elhárítsa. Ezért semmi törvényes akadálya nincs annak, hogy fennforgó esetben, ha ezt a helyi viszonyok és az eset körülményei indokolják, karhatalmi kényszerrel fejtsen ki a lakosságnak a tűzveszedelem elhárítására való tevékenységét illetőleg. Itt újból hangsúlyozzuk azonban, hogy a járőrnek megfelelő körültekintéssel kell eljárnia, ismernie kell a vonatkozó törvényes rendelkezéseket, érintkezésben kell állania a közigazgatás hatóságaival s erélyessége mellett megfontoltságot is kell tanusítania.

Az a nézetünk egyébként, hogy a csendőrség ilyen kényszerintézkedéseit meg kell előznie a hatóság által a lakossághoz intézett felhívásnak. Ha azonban a veszedelem nagy, sőt fejvesztettség és kapkodás rontja a helyzetet, a józan önmérséklettel rendelkező járőr mindig tudni fogja, mily határig mehet saját felelősségére tett intézkedéseiben. Igazolását ily esetben meg fogja találni abban, hogy a közösség érdekében cselekedett, nem alkalmazott fölösleges erőszakot és sikert ért el.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Amikor a gyilkosság öngyilkosságnak látszik.

Írta: TOLNAI DÁVID tiszthelyettes (Alpár.)
Nyomozták: TÓTH BÉLA tiszthelyettes járőrvezető és BANA BÁLINT csendőr.

1925. évi augusztus hó 8-án Alpár községben hirtelen meghalt Békás Miklósné,*) született Dömötör Erzsébet. A hullát a községi orvos megvizsgálta s miután azon semmi gyanusát fel nem fedezett, kiállította a halotti bizonyítványt és engedélyt adott az eltemettetésre. Ezen halálesetről tudomást szerzett Tóth Béla tiszthelyettes is, aki miután emlékezett, hogy az elhalt Békás Miklósné állandóan civakodott a vele közös háztartásban élő menyével, szolgálaton kívül elment a halottas házba, hogy vajjon csakugyan természetes halál következtében hunyt-e el az öregasszony?

A halottas házhoz érve még ott találta a távozásban levő orvost, aki kérdésére előadta, hogy a 73 éves öregasszonyt a padlásfeljáró előtt találták halva. Minden valószínűség szerint a padlásra felmászott, ott megszedülve a földre zuhant, agyrázkódást szenvedett, amibe az amugyis beteges, gyenge asszony azonnal belehalt.

Az orvos elment, de Tóth tiszthelyettes még a helyszínen maradt. A közben odasereglett falusi nép sugott-bugott, azt hajtogatták, hogy most már nyugta lesz a Julcsának, az elhalt menyének, mert az öregasszony ugyancsak civakodó természetű volt, aki menyét épenséggel nem kimélte. Szidásból böven, de néha verésből is kijutott neki. Tóth tiszthelyettesben a lappangó gyanút a sok szóbeszéd még inkább megerősítette és a padlás feljára ment menve alapos helyszíni szemlébe kezdett. Miután a feljáró aljában semmi nyomot nem talált, magát a feljárót vette jól szemügyre. Itt feltűnt neki, hogy a feljárót finom porréteg borítja, ami arra mutatott, hogy már régi idő óta nem használják, sőt a finom porrétegben saját lábnyomán kívül más lábnyomot felfedezni egyáltalában nem sikerült.

*) A neveket megváltoztattuk. Szerk.

Ezen észlelete a gyanuját még jobban fokozta, elhatározta tehát, hogy a nyomozást ebben a homályos ügyben azonnal bevezeti. Visszatért a laktanyába, felszerelt és Bana Bálint csendőrrel, mint járőrtársával, szolgálatilag jelent meg újra a helyszínen. Időközben Békás Miklósnét már felravatalozták és a halottas szoba tele volt siránkozó és bámészkodó néppel.

Tóth tiszthelyettes, hogy a nyomozáshoz hozzá foghasson az idegeneket a halottas szobából eltávolította, egyedül Békás Imrét az elhunyt fiát és ennek feleségét született Zakár Julcsát hagyta a szobában. A hullát megvizsgálandó, azt a benmaradottakkal levetkőztette s az elhunyt öregasszony jobb kézcsuklóján egy friss bevágást talált, mely karmolásra vallott, a száj körül pedig halványbarnás foltok voltak láthatók, melyek szintén igen gyanusaknak tünnek fel.

Tóth tiszthelyettes ezek után szükségesnek látta a községi orvos véleményét újból megkérdezni s ezért őt a halottas házhoz hívatta. Az orvos a hullát újból megvizsgálta s kijelentette, hogy a jobb kézcsuklón látható vágás úgy keletkezett, hogy az öregasszony esés közben a feljáró alatt levő talicskába belevágta kezét, viszont a hullá szája körül látható barnás foltok az esés alatt szerzett ütődés nyomai lehetnek.

A tiszthelyettest az orvos kijelentései, hogy bűncselekmény nem történt, csak nem tudták megnyugtatni, gyanuját nem tudták eloszlatni és közölte az orvossal, hogy jelentést tesz a kir. ügyészségnek s így a hullá vizsgálobizottság vagy törvényszéki orvosszakértő kiszállásáig nem temethető el.

Ezen intézkedés megtétele után a járőr, miután az esetleges bűnjелеk megsemmisítésétől tartani alaposan lehetett, Békás Miklósné és a vele közös háztartásban élő fia házában a Szut. 70. és 72. §-ai értelmében alapos házkutatást tartott.

A házkutatás során az egyik szobában az ágyban elrejtve egy frissen mosott viseltes kötényt talált, melyen dacára a friss mosásnak három helyen vérnyomok voltak láthatók. A kötény az elhunyt asszonyé volt. Az elhunyt menyé, valamint férje is kikérdeztetvén, a vérnyomok eredetére vonatkozólag, minden felvilágosítást megtagadtak. Fenti súlyos gyanuokok alapján járőr most már érkezettnek látta az időt, hogy az elhunyt fiát és menyét elfogja. Az asszony bűnössége mellett még az a körülmény is vallott, hogy Fejes Teréz a Zakár Julia által megnevezett alibi tanu azt adta elő, hogy a nyomozást vezető tiszthelyettes által feltételezett azon időpontban, amikor a gyilkosság történnhetett Zakár Juliát földjük szélén ülni látta. Feltűnt neki, hogy nevezett őt megszólítja, bár azelőtt nem állott soha szóba vele. Ezeket mondta: »Te Teri, meleged van ugy-e, látod én is itt ülök, mert nagyon el vagyok fáradva.« Viszont más tanuk látták, hogy Zakár Julcsa sietve kiment a szántóföldekre, ott a földre leült, de csak addig tartózkodott ott, míg fenti nővel nem beszélt, azután a faluba sietett vissza. Ezen körülmény kétségen kívül igazolni látszott, hogy Zakár Julia alibi tanukat igyekezett keresni, tehát oka volt alibit igazolni.

Időközben a kiszállt törvényszéki orvosszakértő a megejtett boncolás során megállapította, hogy Békás Miklósné megfojtás következtében halt meg. A hullá szája körül látható barnás foltok is onnan erednek.

Járőr Békás Imrét és nejét Zakár Juliát a bizonyító bűnjellel a köténnyel együtt őrizet alá vette s az asszony a feltett keresztkérdések alatt megtört és bevallotta, hogy anyósát, mert vele rossz viszonyban élt, előre megfontolt szándékkal kötényével ő fojtotta meg. A kötényben látható vérnyomok onnan erednek, hogy dulakodás alatt anyósa kézcsuklóját megsértette és a vérző csuklójával a kötényhez

ért. Tette végrehajtása után anyósát kivitte a padlásfeljáró alá, ott a földre tette, mellé helyezte papucsait és egy üres szakajtót, hogy azt a látszatot keltse, miszerint az öregasszony a padlásra felment és onnan esett le és úgy halt meg. Azután kimosta a kötényt, mellyel megfojtotta anyósát és azt úgy vizesen az ágyba rejtette. Midőn a házban mindent elrendezett, kiszaladt a határba s ott a földjük szélén addig várt, amíg valakivel nem beszélhetett. Mikor az előtte elhaladó Fejes Terézt megszólította s az eltűnt, ő is hamarosan sietett vissza haza. Előadta, hogy tettét egyedül követte el, férjének még csak tudomása sem volt az esetről, ami később beigazolást nyert s ezért a férj szabadon bocsátatott. Gyanusított nő azután a kecskeméti királyi ügyészségnek adatott át, ahol a cselekményét először beismerte, majd visszavonta és vallomását oda módosította, hogy anyósát megölte ugyan, de szándékát nem előre fontolta meg.

Tetteért a kecskeméti kir. törvényszék 15 évi fegyházra ítélte.

*

Tanulság ezen eset kinyomozásából az, hogy a tettes által elkövetett fenti bűncselekmény soha napvilágra nem került volna, ha Tóth tiszthelyettes helyes személyi ismerete, gondosan megejtett helyszíni szemléje és következtetése alapján az orvos által véletlen balesetnek minősített halálesetben nem látta volna meg, azonnal a súlyos bűncselekmény lehetőségét. Ismerte jól a meggyilkolt és menyé közötti feszült viszonyt, ösztönszerű érzése bűncselekmény elkövetése mellett szólt, nem elégedett meg a véletlen balesetnek egyoldalú lehetőségével és — igaza lett.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A jugoszláv csendőrség.

(23. közlemény).

Jegyzet: A pihenő időtartama előre megállapítandó már az egyes járőrök szolgálati idejének kiszabásánál a fenti kulcs alapján, ezért a járőrök pihenésére külön időt adni nem lehet.

A rövid- és középpihenők helyét és idejét a járőrvezető állapítja meg, míg a nagypihenők helyét és idejét az őrsparancsnok rendeli el a járőrnek a szolgálatba való indulás előtt.

Ha a körülmények megengedik, a rövid pihenők csak többórasi szolgálat után összevonva tartandók, de csak úgy, hogy ilyen esetben ez a pihenő három óránál nem tarthat tovább.

A nagypihenő helyének és idejének előre nem látott időjárás vagy közbejött nyomozás miatt történt megváltoztatásáról bevonuláskor a járőrvezető az őrsparancsnoknak jelentést tenni tartozik.

b) *Pihenő a laktanyában a szolgálatból való bevonulás után.*

1. Akik szolgálatból takarodó után, de éjfél előtt vonulnak be, következő nap reggelén annyi órával tovább alhatnak, ahány órával a takarodó után vonultak be, azonkívül kétórasi időt kell nekik adni a fegyverzet, ruha és felszerelés kitisztítására.

2. Ha a csendőrök a szolgálatból éjfél és az ébresztő közötti időben vonulnak be, akkor az egész délelőttöt engedélyezni kell nekik a pihenésre, illetve alvásra és a fegyverzet, ruha kitisztítására; különösen megerőltető szolgálat után egész nap pihenhetnek.

3. A szolgálatból napközben bevonult csendőröknek két

óra engedélyezendő a ruha és fegyverzet tisztítására s felvannak mentve az iskola alól is.

4. A csendőroket szolgálatból való bevonulásuk után csak 24 órai idő leteltével lehet ismét szolgálatba vezényelni, kivéve a sürgős eseteket, amikor tekintet nélkül erre, külszolgálatra kirendelhetők.

Az olyan elővezetésekre pedig, melyek kocsin, vasuton, vagy hajóval történnek, a laktanyában töltött rövid pihenő után is kirendelhetők.

A járőrök ereje és eligazítása.

A járőr erejét az őrsparancsnok állapítja meg a szolgálat természeté, a közbiztonsági helyzet stb. szerint.

A járőrnek rendszerint nem szabad gyöngébbnek lennie 2 főnél s csak a következő esetekben lehet egy csendőrt is szolgálatba vezényelni:

1. A szolgálatban álló járőr ellenőrzése céljából (ellenőrző szolgálat).
2. Nem veszélyes egyének elővezetésére.
3. A vasuti- és hajóállomások, valamint a folyókön való átkelés felügyeletére.
4. Kevésbé veszélyes fogoly őrzésére.
5. Fürdőügyeletre.
6. Helyi ügyeleti szolgálatba, mert ilyenkor a csendőr minden komolyabb helyzetben segítséget kérhet a laktanyából.

A 4. pont alatti szolgálatot éjjel is teljesítheti egy csendőr, a többi szolgálatot azonban nem, hanem csak nappal.

A csendőr szolgálatát mindig teljesen felfegyverezve, feltüzött szuronnal és töltött puskával köteles teljesíteni.

A puskák a laktanyában mindig az erre a célra kijelölt helyen töltendők és üritendők.

A járőrnek a szolgálatba való elindításánál kötelessége az őrsparancsnoknak, hogy azt szóbelileg pontosan tájékoztassa kötelességeiről és a teljesítendő feladatról s miután meggyőződik róla, hogy a járőr kifogástalan állapotban van, elindítja.

Általános utasítások a szolgálat teljesítésére.

1. A járőr óvatossága a szolgálatban.

Portyázás alkalmával a járőr senkit sem enged magához közel, különösen megbízhatatlan egyéneket nem, mert ha a járőr ezt az óvatosságot szem elöl téveszti, meglepetésszerűen megtámadhatják és lefegyverezhetnék. A járőrnek mindig óvatosnak kell lennie, különösen éjjel, bárhol éri is támadás, avagy ha maga lép fel támadólag.

2. A járőr utiránya titokban tartandó.

Az utirány, melyen a járőr elindul, szigorúan hivatalos titokként kezelendő; azt illetéktelenekkel közölni tilos, mert minden járőrnek az a célja, hogy mindenütt váratlanul bukkanjon fel.

A két tagból álló járőrnek nem szabad elválnia: csak különösen fontos esetekben, amikor szükséges, hogy a csendőrök egyike a helyszínen maradjon, a másik pedig a járőr számára segítséget keressen, lehet indokolt a járőr tagjainak szétválása. Ez előfordulhat pl. vasuti szerencsétlenségek alkalmával, ha valamely vonat veszélyben van, ha felhőszakadás folytán fontosabb közművek rongálódnak meg, hidak, országutak forognak veszélyben, árvizeknél, tüzvész-nél, hegycsuszamlásnál, ha foglyok számára kocsit kell keresni s nincs a közelben senki, aki a járőr helyett ezt megtehetné stb.

Ilyen esetekben előfordulhat, hogy az egyik csendőrnek a helyszínen kell maradnia, hogy nagyobb szerencsétlenségnek vagy kárnak elejét vegye, hogy az utasok és lakosok figyelme a fenyegető veszélyre felhívassék, a másik csendőr pedig gyors segítséget meggy keresni.

Razziák.

Amint a szakaszparancsnok észreveszi, hogy egy vidéken

összegyűltek a közbiztonságra veszedelmes elemek, ott telepedtek meg és veszélyeztetik a közbiztonságot, erről azonnal jelentést kell tennie előljáró parancsnokához. Ha a parancsnok úgy találja, hogy razziára szükség van, érintkezésbe lép az illetékes közigazgatási hatósággal s ha ez egyetért vele, akkor azzal egyetértően kidolgozza a razzia tervezetét. Ha a razziát a kerületi vagy járási főnök kívánja, a csendőrség kötelessége ennek megkeresése folytán megtartani a razziát.

A razziát előre megállapított terv szerint hajtják végre a csendőrök, akiket ebből a célból az illető szakasz őrséiről kell összpontosítani.

A razzia-tervezetben az átkutatandó helyeket, a járőrök számát és erejét, a járőrök elindulási pontjait s azokat a pontokat kell megállapítani, ahol az összes járőröknek talákozniok kell. E tervezetek összeállításánál meg kell hallgatni a szakaszparancsnokot, valamint az érdekelt őrsparancsnokok véleményét is.

Minden razziázó járőrnek legalább két csendőrből kell állania.

A razziázó járőrök fölötti parancsnoksággal egy tisztet kell megbízni, aki lehetőleg annak a szakasznak a parancsnoka legyen, amelynek körletében a razzia van.

A razziázás eszközlésére kirendelt tisztnek tudnia kell, hogy mit akarnak a razziával elérni s tisztában kell lennie a tervezettel is, hogy hogyan kell azt keresztülvinni. A szakaszparancsnok a tervezettől a részletekben mértén eltérhet ugyan, de erről azonnal értesítse a parancsnokát és felhíván az eltérés okait ennek utólagos jóváhagyását kérje ki.

Az időközönkénti razziának a haszna abban áll: hogy az így átkutatott terület hamar megszabadul a közbiztonságra nézve káros elemektől, kik további eljárás végett az illetékes hatóságnak adandók át.

Azok a csendőrségi alakulatok, melyek ennek a területnek a szomszédságában vannak, ahol a razziázás eszközöltetik (tekintet nélkül arra, hogy ugyanahhoz vagy a szomszéd dandárhoz tartoznak) a razzia kezdetéről értesítendők, hogy az esetleges átszökő egyénekre vigyázhassanak.

Ezen razziáknál az illetékes közigazgatási hatóság kiküldöttje is jelen lehet.

Ha a razzia olyan területre terjed, mely 2 vagy több század felügyelete alá tartozik, akkor — a közigazgatási hatósággal egyetértve — zászlóaljparancsnok adja ki a szükséges rendeleteket a razzia keresztülvitelére.

A razzia megállapított tervezetét a dandárparancsnoknak is be kell jelenteni.

A razziázó járőrök fölötti parancsnokló tiszt ténykedéséről minden 48 órában, fontos esetekben pedig azonnal a dandárparancsnoknak jelentést tesz; ezen jelentés fogalmazványát pedig a századparancsnokhoz juttatja, aki azt a zászlóaljparancsnokhoz továbbítja, tartalmáról pedig értesíti az illető járási vagy kerületi főnököt.

Betekintés után a zászlóaljparancsnok a fogalmazványt visszaküldi a szakaszparancsnoknak.

A dandárparancsnokok részletes jelentést tesznek az eszközölt razziáról és az elért eredményről a csendőrség főparancsnokának, aki arról a belügyminiszter urat is értesíti.

Ha a közbiztonsági helyzet úgy kívánja, a csendőrség főparancsnoka külön portyázó (repülő) alakulatok felállítását rendeli el, amelyek speciális felszereléssel vannak ellátva, s amelyek a szolgálatot esetenként kiadott külön utasítások szerint látják el.

VIII.

Laktanyarend.

A csendőrlaktanyák rendjére és a vonatkozó intézkedésekre a szolgálati szabályzat III. része érvényes.

(Folytatjuk.)

Könyvismertetés.

Minden nemzetnek, minden fajnak van faji öntudata, faji büszkesége, még az oláhnak és a zsidónak is. Az angol gyermek azt tanulja, hogy aki nem angol, az nem is ember s aki beszélni akar vele, az tanuljon meg angolul. A francia gyermeket úgy nevelik, hogy a négy éves gyermek kést ragad ha a német nevet hallja, de nem szelidebb a német sem. Az amerikai naponta esketi meg minden tanulóját az ovodától az egyetemig a nemzethüségre és az amerikai öntudatra, büszkeségre. Az oláh belehazudja gyermekei lelkébe a dicső római származást, hogy ebből az erkölcsi mankókon botorkáló népből valamirevaló nemzetet kovácsoljon. És nincs a föld kerekének az a fajtája, a hottentottától a népek során át a montenegrói kecskepásztorig, amelyik ne magát tartaná a világ legderekább, legdicsőbb multu és legszebb jövőjü népének. Ha valóságos történelmi multja nincs, csinál, hamisit magának s ezen a hamis csillogásu, talmi dicsőségen is meg tudja vetni az alapját a jobb jövő reményének.

Csak mi magyarok tengődünk s botorkálunk itt Kelet és Nyugat határán, a magyar sors számára irgalmat nem, csak pusztulást ismerő és hirdető ellenségek fojtogató gyűrűjében anélkül, hogy mélyebben belenéznénk a lelkiünkbe s megkérdeznék magunktól, vajjon hát jól van-e ez így, így kell-e ennek örökké lennie, hát mi valóban olyan egyedülvaló, rokontalan, romlásra ítélt nemzet vagyunk, amelyikkel csak így lehet beszélni, ahogyan manapság a felfuvalkodott szomszédos nációk beszélnek velünk és rólunk? Honnan jöttünk, hová, kikhez fűznek vérségi kötelékek, van-e szerepünk az embernek Emberré fejlődésében, hol a megillető helyünk a nemzetek rangsorában?

Közömbösség, közömbösség és újra, a büinig fokozott közömbösség az, amivel a faji öntudat, a nemzeti büszkeség tekintetében viselkedünk. Ez ellen a végzetes közöny ellen küzdenek Baráthosi-Balogh Benedek könyvei.

Baráthosi-Balogh Benedek elment az őshazába kutató utra, tizenkét éven át járva őshazánkat s olyan kinccsel meg-
rakodva tért vissza utjáról, hogy a 24 kötetes turáni könyvsorozatának bőséges anyagát, szívet lelket gyönyörködtető színes tartalmát, erőt és faji öntudatot adó levegőjét mohón issza magába a koldusra lopott, gyámoltalanságba sujtott magyar lélek, Keletnek és Nyugatnak eddig egyaránt mostoha gyermeke: a magyar.

*

Valóban utolsó órát kongatnak Baráthosi-Balogh Benedek turáni könyvei, amelyek egész világot teremtenek újjá számunkra. Tartalmuk a történelmi igazság szempontjából helytálló és az első sortól az utolsóig lebilincselő, élvezetes olvasni való. Az út, amelyet a szemünk elé tár, kivezet a tespedő fásultságból és felemeli a legmélyebbre horgasztott magyar főt is. Nekünk pedig csak a fejünket kell magasabbra emelnünk, hogy erünk teljes legyen, mert ki tudja összeszámolni, hány ezer és ezer koponya tanúsíthatja, hogy az öklünk ereje soha se volt fogyatékos.

Az egyes kötetek címeit is felsoroljuk, hogy azok tartalmára és nagy ismeretkörére olvasóink ebből is következtethessenek: 1. Turáni regék és mondák a világ teremtéséről. 2. Bolyongások a mandzsúr nép között. 3. Khina lelke. 4. Suomi földjén. 5. Török testvéreink. 6. Japán, a fölkelő nap országa. 7. Szumérok, szittyák, ősturánok. 8. A hunok és avarok népe. Meghalt turánok. 9. Khinai vizeken. 10. Indóturánok. Tibet. 11. Mongolok, burjátok. 12. Kirgizek és a többi török vérünk. 13. Baskirok, tatárok. 14. Bolyongások a török népek között. 15. Ugoros kisebb véreink. 16. Korea, a Hajnalpir országa. 17. Japánföldi bolyongások. 18. Nyelvet cserélt turáni népek (bolgár, kazár, stb.). 19. A magyar föld sorsa Árpád népe előtt, 20., 21. A magyar-

ság igaz története turáni magyar szemmel nézve (I. Árpád vére elfogyásáig. A dicsőség utján, II. Magyar pusztulás, magyar feltámadás). 22. Turáni sors. Összefoglaló történeti vázlat a világtörténeti jelentőség kidomborításával. 23. Turáni kultúra és az emberi művelődés kifejlődése. 24. Turánizmus. A turáni gondolat és a turáni jövő.

Megrendelhető a szerzőnél kötetenkint 2 P árban. A 24 kötet megrendelése esetén a 48 P vételárat havi 2 P részletekben lehet fizetni. Az egyes kötetek nem füzetek, hanem alakra, terjedelemre, kiállításra nézve is könyvek, amelyek bármely könyvszekerénynek is diszei lehetnek. Ajánljuk olvasóinknak, szabad óráikban mélyedjenek bele ebbe a turáni csodavilágba s akkor sok mindenre megtalálják a választ, a magyarázatot, amire a magyar sorstól sujtott lelkükben eddig talán hiába kerestek megoldást.

ASCHENBRENNER JÓZSEF

G. SZÁZADOS

Nagy tragédiáknak kijáró megilletődéssel, a legjobbak elvesztéséhez méltó fájdalommal és a szívékhöz nőttéktől való örök elválás mélységes gyászával írjuk le a megdöbbentő hirt: *Aschenbrenner József* g. százados bajtársunk



nincs már közöttünk, még el sem hervadt őszi koszoruk alatt alszik a kerepesi temetőben...

Senki sem hiányzott közülünk azon a feketefátylas, szomorú délutánon, amikor kikísértük utolsó útjára, könnyeinken át láttuk, amikor ölébe fogadta a titokzatos Végzet, lehajtott fejjel, szótlanul hallgattuk a koporsójára hulló hantok tompa dobbanását: mégis... mégis olyan nehéz elhinni, hogy mindez valóság volt, megmásíthatatlanul kegyetlen vége az ő viruló, értékes fiatal életének. Még mindig olyan lehetetlennek tűnik fel előttünk, hogy gondokkal telt, de azért mindig derüsen mosolygó arccal nem ül már az asztala mellett, hogy már messziről jól ismert, serény lépteit nem halljuk többé a minisztérium öreg folyosóin visszhangzani s hogy nem halljuk többé kedvesen kétségbe-

esett panaszkodását a pénzről ami nincsen, de ami aztán mégis mindig csak akadt az ő szakavatott kezében.

Élete delén, harmincnégyéves korában, napok alatt kellett itthagynia minket s ez a lesújtó körülmény csak növelte a nagy veszteség fájdalmát, amely halálának hírére urrá lett mindnyájunk szívében. Kevés embernek adatott meg, hogy annyian és olyan őszinte szívből sirassák meg, mint ahányan és amilyen őszinte könnyekkel mi Öt megsirattuk.

Páratlanul szeretetreméltó, uri egyénisége, példás bajtársiassága és mindezekkel a tulajdonságaival gyönyörűen harmonizált családi és magánélete már egymagukban is testületünk legértékesebb tagjainak sorába emelték, de páratlan zsenialitása, amellyel az egész csendőrség legnehezebb és legkomplikáltabb költségvetési ügyeit intézte és amellyel a mai nagyon nehéz viszonyok között is a testületnek annyi jó szolgálatot tett, szolgálati értékét is messze az átlag fölé emelte. Csak aki őt és az ő munkásságát ismerte, tudja felfogni, hogy mit veszített Vele a testület, amelynek élt és amelynek javát annyi rajongással, önfeláldozással és önzetlenséggel szolgálta. Szakadatlan munkában eltöltött nehéz napjait az éjszakával is örömmel megtoldotta, ha azzal szolgálatot tehetett a csendőrségnek, amelyet a végtelenségig szeretett. Nem órával mérte, amit dolgozott, hanem azzal, amit mindnyájunknak használni tudott vele.

Vigasztalhatatlanul siratjuk tragikus elmulását, nemcsak mi, akik munkatársai, tisztelői és szerető bajtársai voltunk, hanem mindenki, akinek alkalmá volt arra, hogy érző szívének és nemes gondolkodásának melegét megérezze. Aki a közelébe került, annak meg kellett őt szeretnie, előjárónak, bajtársnak és alárendeltnek egyaránt.

Egész élete s munkás életének minden pillanata a mienk volt. Lelke és szelleme minden értékét nekünk áldozta; tökéletes ember volt, a férfiasság és hazafiasság fennkölt vonatkozásaiban, tökéletes a család és kereszténység szent kötelmeiben. És mi, akik érezzük, hogy kit veszítettünk el Benne, mélyen meghajlunk egy erőlelkű Asszony fenséges hitvesi gyásza előtt is, mert tudjuk, hogy egy drága, szép kis család is Mindenét veszítette el általa. Ami parányisá-

gunknak nincsen más választása, mint a levett kalappal való alázatos meghajlás a Mindenható kifürkészhetetlen akarata előtt, de az emlékezés megmarad nekünk mindvégig, amíg majd mi is követjük Öt a nagy uton, hogy viszontlássuk egymást a jök és igazak örök birodalmában!

Nagyon, nagyon szomorú kötelességünket teljesítjük, amikor frissen hantolt sirjára, becsületes szíve fölé mi is odahelyezzük elismerésünknek, hálaunknak és soha el nem muló szeretetünknek könnyektől csillogó koszoruját...

*

Aschenbrenner József g. százados 1894-ben született a veszprémmegyei Bakonycsérnyén. Középiskolai tanulmányainak elvégzése után a háború első esztendejében, 1914 október 23-án önkéntes jelentkezése alapján mint egyéves önkéntest a cs. kir. 38. gyalogezredbe sorozták be, ahol olasz hadifogságba jutásáig, 1917 márciusig harctéri szolgálatot teljesített. 1915 májusában hadapróddá, ugyanazon év szeptemberében zászlóssá, 1916 augusztus 1-én pedig hadnaggyá lépett elő. Mint tartalékos hadnagyot 1917 áprilisában a tényleges állományba vették át s ugyanazon év november 1-ével főhadnaggyá léptették elő. Az olasz harctéren megsebesült és gázmérgezést kapott s eszméletlen állapotban olasz hadifogságba került. Tulajdonosa volt a II. oszt. ezüst és a bronz vitézségi éremnek, a Károly csapatkeresztnek és a sebesülési éremnek egy sávval.

Aschenbrenner g. százados a m. kir. csendőrség kötelékébe 1919 november 16-án lépett át, gazdasági tiszt minőségben. A gazdasági tiszt vizsga letétele után előjárói felismerték a benne rejlő kiváló képességeket s ezért mindjárt 1920 december 1-én a belügyminisztériumi számvétség csendőrségi osztályába helyezték, ahol halála napjáig szolgált.

Aschenbrenner g. százados belügyminisztériumi beosztása alatt mindvégig a csendőrség költségvetési ügyeivel foglalkozott s ebben a munkakörében páratlan rátermettségről és szakismeretről tett tanubizonyságot. Az infláció nehéz esztendeiben, majd az egész állami életben mutatkozott nagymérvű takarékoskodás korszakában is mindig megtalálta a módját annak, hogy a csendőrség szükségletei kielégítést nyerjenek s a költségvetési tárgyalásokon is kiváló ügyességgel és hozzáértéssel tudta a csendőrség anyagi érdekeit mindig megvédelmezni. Kiváló képességeihez párosult még fáradhatatlan munkaszeretete és nagy munkabírása, amelyek révén a belügyminisztériumnak valóban nélkülözhetetlen szakelődőjává vált.

T Á R O G A T Ó

a legkönnyebb fuvóhangszer! Saját találmány! Óvakodás utánzatoktól! mert mind melyek nem gyáramból erednek, silány, külföldön készült utánzatok. Hegedűk, Trombiták, Harmonika és az összes hangszerek és hurok legfinomabb kivitelben szállítja az

ELSŐ MAGYAR HANGSZERGYÁR

STOWASSER kir. udvari szállító

Budapest, II., Lánchíd u. 5.

Kivánatra árjegyzék bérmentve.

Az egyedüli magyar hangszergyár az országban, Csendőröknek kedvezményes részletfizetés!



A Csendőrségi Lapokban

csak olyan teljesen megbízható cégek hirdetéseit közöljük, amelyektől olvasóink bizalommal vásárolhatnak. Annak a cégnek a hirdetését, amely ellen a legkisebb jogos kifogás merül fel, azonnal töröljük, miért is kérjük olvasóinkat, hogy minden felmerült panaszt velünk közölni sziveskedjenek.

„Palace“ butorcsarnok BUDAPEST, VII, DOHÁNY-U. 62.

Butor nagy választékban és csakis jó minőségben!

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvezm. árak és fizetési feltételek, Telefon J. 392-74

BUTOR és kárpitosáru részletre!
E hirdetésre hivatkozónak árendedmény.
ORION, Andrásy-ut 52. (Bejárat Eötvös-u. sarok)

A Csendőrségi Lapok részére **HIRDETÉSEKET**

kizárólag **Balogh Sándor hirdetőirodája**
V., Bálvány-utca 12. **vesz fel.** Telefon: Aut. 157-83.
Mindennemű megkeresések erre a címre intézendők.

Halála váratlanul, alig egy néhány nap alatt következett be. Szeptember végén valami ismeretlen infekciót s abból általános vérmérgezést kapott. Hivatalába egészen az utolsó percig bejárt, amíg végre is ágyának dőlt és tiz napi betegség után elköltözött az élők sorából.

Temetése október 10-én ment végbe katonai díszszert és nagy részvét mellett a kerepesi uti temetőben. A temetésen megjelent *dr. Scitovszky Béla* belügyminiszter, *dr. Issekutz Aurél* és *dr. Perczel Miklós* belügyminiszteri államtitkárok, *dr. Vay Kázmér* miniszteri tanácsos, *dr. Harkányi Gyula* rendőrfőtanácsos vezetésével a belügyminisztérium rendőri osztályának képviselői és végül a budapesten állomásozó csendőr tiszti- és altisztikar teljes számban. A vidéki csendőr kerületek, valamint a m. kir. honvédség küldöttségeikkel képviseltették magukat.

Az elhunytat özvegye és két árvája gyászolja.

Sport.

A csendőrség kiváló szereplése a kegyeleti stafétafutó versenyen. Ez év október 6-án rendezte a M. A. Sz. Budapest székesfővároson keresztül az évenként szokásos kegyeleti stafétafutó versenyt, amelyben a csendőrség — a mult évi versenyhez hasonlóan — költségkímélés végett csak egy csapattal szerepelt. A csendőrség csapata, bár személyi összetételében erősen megváltozott, megtartotta az előző években elért jó helyezését és újra dicsőséget szerzett a testületnek.

A csapat utolsó futója, *vitész Baky László* százados 68 induló csapat közül kilencediknek helyezte a csendőrség babérkoszoruját a Névtelen Hősök emlékművének talpazatára, biztosan megelőzve az összes fegyveres alakulatok és sok jönevű egyesület kiváló csapatait.

Ezzel a csendőrség immár negyedszer megszakítás nélkül védi a közrendészeti alakulatok I. helyezettje részére a m. kir. Belügyminiszter ur által alapított vándordíjat. A csapat tagjai a versenyt rendező M. A. Sz. ezüstözött érmeit kapták. A közrendészeti, illetve honvéd alakulatok stafétái-

nak befutási sorrendje a következő volt: 1. Csendőrség, 2. 1. honvéd gy. e. egyetemi század, 3. Ludovika Akadémia, 4. Folyamőrség, 5. Rendőrség.

A csendőr-csapatban a következők vettek részt (zárójelben a megfutott távolság; méterekben) Balog J. II. csendőr IV. ker. (700), Szabó János próbacsendőr II. ker. (550), Kapolyi Mihály próbacsendőr IV. ker. (700), Musztács Ferenc csendőr III. ker. (500), Hegedüs Pál próbacsendőr II. ker. (600), Hudák János csendőr V. ker. (440), Plávenszky Ferenc százados IV. ker. (500), Salamon János I. csendőr III. ker. (200), Petkó Mihály csendőr VI. ker. (350), Csizsár Kálmán próbacsendőr I. ker. (500), Molnár János csendőr III. ker. (350), Antal József őrmester IV. ker. (400), Füzesi Sándor csendőr I. ker. (400), Orbán József csendőr V. ker. (500), Hegedüs István próbacsendőr IV. ker. (550), Szili Ferenc csendőr III. ker. (550), Zémán János őrmester II. ker. (700), Gelencsér Lajos őrmester III. ker. (550), Balog János I. őrmester IV. ker. (400), *vitész Baky László* százados I. ker. (260).

A m. kir. csendőrség felügyelője a futóknak elismerését, *Zsengellér József* századosnak pedig a futók előkészítéséért köszönetét nyilvánította.

HIREK

Fegyverhasználat. *Vessző István* csornai örsbeli csendőr f. hó 7-én 15 órakor szolgálaton kívül Csornán a Mezőgazdák Szövetkezete udvarán az öt megtámadó *Pápai Nándor* ottani lakossal szemben kardot használt, nevezettnek jobb karján és kézfejen súlyosabb természetű sérülést ejtett, *Vessző István* csendőr arcán karcolási és jobb kezén zuzódásból álló könnyű sérülést szenvedett. Az eset kivizsgálás alatt áll.

Vitézi est. A világháború befejezése 10 éves évfordulójá-

OPERA RUHÁZATI VÁLLALAT

BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT 20. SZ.
AZ OPERA MELLETT.

Férfi és női ruházati cikkek, vásznak, selymek, fehérneműek, szőnyegek a csendőrség tagjainak készpénzárban,
8 havi részletfizetésre

Ugyanilyen feltételek mellett árusítunk: vas- és rézágyakat, gyermekkocsit, sodronybetétet, matracot stb.

KIVÁNATRA ÁRJEGYZÉKET KÜLDÜNK!

Meglevő lámpáit szerelje fel nappali fényt adó

KRONOS

petróleum izzófényegővel

alkalmas minden 15" lámpára, de alkalmazható kisebbítő, illetve nagyobbító csavarral 11" és 20" lámpára is.

Fényereje 80 gyertyafény.

**Egyszerű kezelés,
üzembiztos,
robbanásmentes**

Ára 1 teljes égő izzóharisnyával és üveggel 16.— P
1 tartalék izzóharisnya 1.— P
1 tartalék üveghenger 1.— P
1 nagyobbító csavar 11" lámpához80 P
1 kisebbítő csavar 20" lámpához80 P
teljes asztali lámpa ábra szerint 30.— P
ab Budapest, utánvétellel

**Meteor Villágítási
és Olajkereskedelmi RT.**

Budapest, VIII, Rákóczi-ut 77/



Csendőrségnek fizetési kedvezmény!

Csendőrségnek fizetési kedvezmény!

nak alkalmával a vitézek, országszerte a vitézi törzsszék irányításával a vármegyei alapjaik javára jótékonycélu Vitézi Estet rendeznek. Budapesten a Fővárosi Vigadó nagytermében október hó 24-én rendezik meg a vitézi estet, amelynek fővédnökségét Őfensége József királyi herceg tábornagy ur vállalta. Az előadás számait az ország legjelesebb művésznől és művészei töltik be. Az estélyre szóló jegyeket — tekintettel az estély zártkörű voltára — a rendező bizottság csak korlátolt számban bocsát ki. Érdeklődőknek készségesen nyújt felvilágosítást a rendezőségi iroda, IV., Petőfi Sándor-u. 3. II. 55. 11—1-ig.

Helyreigazítás. Lapunk folyó évi 26. számában »Birkatolvajok kézrekerítése« cím alatt megjelent tanulságos nyomozásnál csak a nyomozást végzettek neveit tüntettük fel, az eset leíróját nem. Az esetet *Fésüs János* törökszentmiklósi őrsbéli tiszthelyettes írta le.

Előléptek: A m. kir. pécsi IV. csendőrkerületben *törzs-ormesterré: Bártfai András* és *Csoknyai János* őrmesterek. *Ormesterré: Ambrus István, Simon István III., Herceg István, Gál Pál, Biró József, Kerekes István, Németh György II., Bognár János, Teplán Ferenc, Bendekovics Andor, Karika János, Igali Ferenc, Kovács György II., Farkas György, Kiss József XI., Kovács András* és *Takács György* csendőrök. — A m. kir. szegedi V. csendőrkerületben *törzs-ormesterré: Csoma István* és *Varga János III.* őrmesterek. *Ormesterré: Csik Ferenc, Faragó Mátyás, Palotás Mihály, Hankó András,*

Tóth János IV., Varga József, Daru János és *Tóth Ferenc III.* csendőrök.

Házasságot kötöttek: A m. kir. pécsi IV. csendőrkerületben: *Szilágyi Miklós* tiszthelyettes, *Olasz Rozália* özvegygel Hódmezővásárhelyen; *Lipics József* őrmester *Jakab Katalin* özvegygel Sásdon.

Kérelem. *Székács Ferencet*, aki az 1905—6. években Nagylétán, Bihar megyében volt őrsparancsnok, keresi *Szatmári Lajos* ny. tiszthelyettes (Jászberény, Varga-utca 32). Kéri azokat, akik nevezett hollétéről tudomással bírnak, hogy azt vele közölni sziveskedjenek.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Olvasóink szives figyelmébe!

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. Kéziratokat nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ivnek csak az egyik oldalára, lehetőleg félhasábosan és írógéppel vagy legalább is olvasható írással írni. Kéziratok sorsárol csak a szerkesztői üzenetek között adunk felvilágosítást, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. Ha jelige nincs megjelölve, a szerző nevének kezdőbetűit és lak-

IRÓGÉPEK POLYGONE

Csendőrség állományába tartozóknak havi 10 és 30 pengős részletfizetésre

CSEMICZKY LÁSZLÓ V., Alkotmány u. 16.

Vilmos császár utól jobbra a 3-ik ház. — Cimre sziveskedjék nagyon ügyelni.

BUTOR-HITEL

készpénzárban. Évtizedek óta közismert butoráruházunkban hálósobák, ebédlők, uriszobák legkedvezőbb fizetési feltételek mellett **„BOG-MIL“** Kereskedelmi Rt., ezelőtt **Balázs** kaphatók. **és Társa** butoráruháza, Vilmos császár-ut 43. (saját ház.) **Köztisztviselőknek külön kedvezmény.**



Több mint 33 év óta a világot uraló ered. angol

The Champion kerékpárokat

Elsőrangú Central, Robbin sülyesztős varrógépeket 20—24 pengős havi részletre. Eredeti **Motobécane** francia motorkerékpárokat 840 pengőért előnyös részletre.

kerékpáralkatrészeket ^{láncot, pedált, nyergeket} **nagybani, eredeti gyári árban**

külső gummik 6.50, belsőket 2.10 pengőtől. — Kerékpárok 132 P.-től feljebb.

LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár- és varrógépnagykereskedők

Magyarország legnagyobb, legrégebbi és legmegbízhatóbb kerékpár üzlete

Budapest, VIII., József-körút 41. szám.

Alapítva 1869-ben. Árjegyzék 1000 képpel ingyen, de kiemelendő miről kívánja.

SZENTKÉPEK. és mindenféle festmények részletre is kaphatók.
KÉPKERETEK EDELMANNÁL VIII, József-krt 35.

BECZÁSSY ANDOR

ékszerszalonja a Societé Horlogère de Porrentruy Phénix Watch Co, Julliard et Cie Cortébert és La Chaux de Fonds Cortébert Watch Co svájci óragyárak magyarországi képviselője

BUDAPEST, *Kossuth Lajos utca 4. szám. 1. emelet, 2. ajtó.*

ajánlja a m. kir. honvédségnél, a m. kir. államrendőrségnél szolgálati óra gyanánt forgalomba hozott és **kitűnően bevált Phénix és Cortébert gyártmányú szolgálati-zsebórákat,** valamint **Luxor ébresztő órákat.**

A Phénix és Cortébert órák, valamint a Luxor ébresztő óra a m. kir. Csendőrség tagjai által közvetlenül a cégtől rendelhető meg levelezőlapon, vagy levélben a pontos cím és személyi adatok megjelölésével. Az első részlet a megrendelést, illetve az óraleszállítást követő hó 1. napján esedékes. — Raktáron tart ezenkívül mindennemű arany-, ezüst- és ékszerárut a legmérsékeltebb áron és kívánatra, levélbeli megkeresésre, megbízottját gazdag választékkal küldi vidékre is.

A **Phénix** és **Cortébert** órák valódi **svájci gyártmányok,** tiszta nikkeltokban, 15 rubinos szerkezettel bírnak és **10 évi jótállással havi 5 pengős** részletfizetéssel mindössze **30.— P-be** kerülnek

A Phénix és Cortébert órák fölülte állnak minden más hasonló gyártmányú óráknak. Teljesen pormentesen zárnak és úgy lovaglásnál, mint bármilyen erősebb rázkódtatás mellett is a lehető legpontosabbak, ezért **szolgálati célokra különösen alkalmasak.**

A Luxor ébresztő német gyártmány, csinos külsővel, erősen világító számlappal és ismétlő ébresztő szerkezettel bír. Ára — ugyancsak 6 havi részletfizetésre — 24.— pengő.

Megrendelő katonai parancsnokságoktól számtalan elismerést és megelégedést nyilvánító levél birtokában van a cég.

helyét tüntetjük fel. — A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levélben senkinek, válaszbélyeget tehát felesleges beküldeni. Jelígeül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert a gyakran használatos jelígekből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. — Büntetőjogi vonatkozású vagy közérdekű csendőrségi kérdésekre a Csendőr Lekszikon rovatban válaszolunk. Az előfizetést kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest I. ker., Vár, Országház utca 30. szám”.



Ipolymenti. 1. Csak a »Költészettan« című könyvben van meg, külön nem jelen meg. 2. A Budapesti Hírlap közölte, könyvalakban nem jelent meg. 3. Csak rendszeresített és kiadott öltözeti cikkeket szabad magánaton is beszerezni. Az esőköpeny rendszeresítve van ugyan, de még nincsen kiadva, azt tehát nem szabad viselni. 4. A szolgálati kereszt illetékességébe a honvédségnél töltött idő is beszámít. 5., 6., 7. Válasz a lekszikon rovatban. 8. Az ágy alatt a lábbelieken kívül semmit sem szabad tartani, a lábbelieket is csak akkor, ha arra a célra külön helyiség (böröndöskamra) nem áll rendelkezésre. 9. Ha Ön sem tudja a rendelet számát, akkor honnan tudjuk mi?

Küküllömenti. 1. Olvassa el lapunk 1927. évi 6. számának 142. oldalán »Ujkigyós« jelígeire és 1928. évi 8. számának 219. oldalán »Vallásadó« jelígeire küldött üzeneteinket. 2. Nem lehet. 3. Olvassa el lapunk 1924. évi 12. számának 12. oldalán »Nőtlen k. — L. A.« jelígeire küldött üzenetünket. Az az Ön esetére is vonatkozik. 4. Az 1927. évi X. t. c. 4. §-a értelmében, ha a biztosított a biztosítási díjat az esedékesség napjától számított 30 nap alatt be nem fizeti, a biztosító társaságra van bízva, hogy a biztosítási díjat per útján behajtja-e vagy pedig a szerződéstől eláll. Perelni azonban csak 60 napon belül lehet, amiről a biztosító társaság a biztosítottat ajánlott levélben értesíteni köteles.

Temesvár. A megszakított szolgálati időnek az előléptetéseknél való beszámítására vonatkozó 181.200/VI. c. 1923. számú rendelet rendelkezéseit az Ön esetére nem lehet alkalmazni, miután Ön a csendőrségi szolgálat megszakítása alkalmával még nem volt véglegesítve, 1924 február 1-én történt újabb belépése alkalmával tehát a próbaszolgálatát újra kellett kezdenie s így csak 1926 február 1-ével véglegesíthették. A 121.400/el. VI. c. 1925. számú rendelet 6. pont b) alpontja szerint őrmesterré csak a csendőri rendfokozatban eltöltött három év után léptethető elő, ezt pedig csak 1929 február 1-én fogja betölteni.

Nagyvárad. Névtelen levélre nem válaszolunk.

Várni nehéz. A csendőrségi II. oszt. altisztek előléptetésének és ruhával való ellátásának ügye csak a jövő évi költségvetés keretében lesz megoldható.

Alaszka. 1. Akinek a fekete nadrág viselése meg van engedve, az nyáron, szolgálaton kívül fehér nadrágot is viselhet, tehát az őrmester is. 2. Magánlábbelin a gumisarok, továbbá a füzös magáncipő viselése nincsen megtiltva. 3. Mezőrendőri kihágás esetében a feljelentést 40 pengő kárértékig a községi elöljárósághoz, 60 pengőig a közigazgatási (rendőri) hatósághoz és 60 pengőn felül az illetékes kir. járásbirósághoz kell megtenni.

Nagykunság. Ha egy özvegy, aki előző férje után nyugdíjat élvez, férjhezmegy, férjhezmenetele után egy éven belül kérheti nyugdíjának a megváltását. A megváltás összege az özvegy két évi nyugdíjának és lakbérének összegével egyenlő. Ha az özvegy a megváltást nem kéri, akkor a nyugdíját beszüntetik ugyan, de ha a második férje is meghal, akkor az előző férje után beszüntetett nyugdíját újra folyósítják. Ha az özvegy második férje is nyugdíjképes állásban van, akkor okvetlenül célszerű az előző nyugdíjat megváltani, mert a második férje után a nyugdíj amugy is illetékes. A kérvényt kb. három hónap alatt intézik el, mellékelni kell a házassági anyakönyvi kivonatot s ha gyermek van, az illetékes árvaszék beleegyezését.

1888. M. P. D. 1. Olvassa el lapunk folyó évi 24. számának 668. oldalán »Havasi gyopár« jelígejü üzenetünk 2. pontját. 2. Nem lehet, csak újbóli felülvizsgálat útján.



ÓRÁK, ÉKSZEREK

Tiszteknek és altiszteknek
kedvező fizetési feltételek

TAUB Budapest, Rákóczi út 90.

(Közvetlen a Keleti pályaudvarnál.)

A MÁV. és a csendőrség hivatalos szállítója



világhírű **THE WHITWORTH** kerékpárok
csendőröknek **16 pengős havi részletre.** Kerékpár alkat-
részek, lánc, pedál stb. gyári árban, külsők P. 680-tól,
belső P. 210-tól. Új kerékpárok 135 pengőtől kezdve.
LANG IMRE műszerész, kerékpár és gyermekkosci
gyári raktára. Budapest, Teréz-kt. 3. (sarok üzlet). Árjegyzék 950 képpel ingyen

Ne ügynök útján vegyen.



SENATOR a legvékonyabb cigaretta papír

Csendőrségi szolgálatot teljesítőknek

legfinomabb minőségű

WELLNER-féle alpacca evőeszközöket

12 havi részletfizetésre

a legkedvezőbb áron
szállítunk

Alpacca áruforgalmi vállalat

Budapest, V., Bálvány-utca 16. szám.

— Árjegyzéket díjmentesen küldünk.

3. Igen, kérheti és meg is fogja kapni, mert újbóli ténylegesítése esetén Önt a 2. fizetési fokozat illetményei illetik meg. 4. Budapest, I., Böszörményi-ut 21.

Kolozsvár. 1. Egyelőre az állami rendőrséghez sincsen felvétel. Hogy mikor lesz, azt most még nem lehet tudni, az idén biztosan nem. 2. Szintén be van szüntetve a felvétel. 3. Ha sofför akar lenni és lakatos vagy hasonló mesterséget tanult, jelentkezék gépkocsivezetőnek a nyomozó osztályhoz, éppen most van künn a felhívás az örsökön.

Györgypusztá. Ha egyik kerülettől a másikhoz áthelyezik, akkor a nősülési kérvényét az új kerületnél ugyanazzal a nappal jegyzik elő, amellyel a régi kerületnél elő volt jegyezve, de természetesen új sorszámot kap. Ha az új kerületnél sok az elintézésre váró kérvény, meglehet, hogy magasabb számot kap, de ha viszont a kérvény kevesebb, akkor az új sorszáma is alacsonyabb az addiginál.

Ószirózsa. 1. Olyan miniszteri rendelet, amely a pihenőhelyek felállítását szabályozza, nincsen, kiadva, de valószínű, hogy ebben a tárgyban intézkedés fog történni. 2. Nem értjük, mit ért »munkauzsora« alatt, a munkás vagy a munkaadó részéről elkövetett uszorát? Irja körül részletesebben, hogy mit akar erről tudni. 3. Csendőregyének semmiféle egyházi adót nem kötelesek fizetni. 4. Nem illetékes. Hogyan kívánhat Ön csendőrségi pótdíjat olyan idő után, amit nem szolgált? Örüljön, hogy nem tekintették az egy esztendő megszakításnak, mert akkor még a nyugdíjigényét is elvesztette volna. 5. Igen kérheti, mert a Szut. 86. pontja csak azt tiltja, hogy a csendőr annál a szárnynál szolgáljon, ahol az illetőségi helye fekszik.

Óthton. Olvassa el lapunk folyó évi 6. számában a 158. oldalon a 34. lekszikon kérdésre adott válaszunkat.

Vitatkozó. A járőrvetési jelvényt mindenki köteles viselni, aki valóban járőrt vezet, tehát a tiszthelyettesek és az őrsparancsnokok is, mert az nem egyéb, mint a járőrt vezető csendőregyén ismertető jele.

Nagyenyed, 1901. Dr. Kovács István volt ezredorvos még a háború előtt nyugállományba helyeztetett. Semmiféle nyilvántartásban nem szerepel, valószínű, hogy nem tartózkodik Csonkamagyarország területén.

Szut. A Szut. 147. pontja nem írja elő az író- és ruhaszekrényben tartandó fadobozok méreteit, azok tehát tetszés szerinti méretűek lehetnek, a fődolog, hogy a szekrénybe beférjenek. Megjegyezzük, hogy egy bizonyos méret a gyakorlatban kialakult és pedig: az egyik 30 cm. hosszú 15 cm. széles, a másik 20 cm. hosszú 15 cm. széles és mindkettő egyformán 18 cm. magas. Ismételjük azonban, hogy ezeknek a méreteknél a pontos betartása nem kötelező.

Egy a sok csendőrhíves közül. Névtelen közleményeket

nem közlünk, de, amint méltóztatik látni, nem is lenne rá szükség.

W. J. 1902. 1. A vámörség létszáma teljes, egyelőre a felvétel szünetel. 2. Ugyanolyan nyugdíjképes állás, mint a csendőrség. 3. Nősülés tekintetében a vámörségnél ugyanazok a szabályok állanak fenn, mint a csendőrségnél. 4. Annál a vámör kerületi parancsnokságnál, ahol szolgálni óhajt. Ha kívánja előjegyzik, de ez bizonytalan dolog, mert könnyen megszakítása keletkezhetik és akkor az előző csendőrségi szolgálati ideje a nyugdíj szempontjából elvesz.

Beregszász. Jelenleg annyira el vagyunk halmozva kéziratokkal, hogy képtelenek vagyunk a beérkezőket azonnal elolvasni. Tessék türelemmel várni, ha a sor reá kerül, megadjuk reá a választ. Nálunk még soha egyetlen kézirat el nem vészett.

Vasuti. A vasuti pályán senkinek sem szabad közlekedni, akinek ott hivatalos teendője nincsen, tehát a vasuti pénztárosnak sem. A vasuti pályán való járkálás az 1879. évi XL. t. c. 112. §-ába ütköző és a főszolgabíróhoz feljelentendő kihágást képez.

Fogadás. Az osztrák hadseregben az egyes fegyvernemeket jelző színek: magasabb (vezérkari) szolgálat: karmazsinvörös; gyalogság és alpesi vadászok: füzöld; kerékpárosok: sárgászöld; tüzérség: buzérvörös; lovasság: arany-sárga; műszaki csapatok: fekete; táviró alakulatok: világosbarna; gépkocsizó alakulatok: rózsaszín; vonatcsapatok: világoskék, gazdasági tisztek: sötét vörösesbarna.

Becsületsértés. Miután az illető a sértő kifejezéseket nem személyesen mondotta a járőrnek, hanem csak később üzenté, az 1879. évi XL. t. c. 46. §-ába ütköző kihágás miatt nem lehet feljelenteni. Ezt a m. kir. Belügyminiszter ur konkrét esetek kapcsán már két ízben is eldöntötte (2826/1896. és 3898/1927. számok alatt) az ügyvéd tehát, aki Önnek az információt adta tévedett.

Lakzi. Hogy mit csináljon? Hagyja ott, de minél hamarabb. Az ilyen menyasszonyból minden lesz, csak jó feleség nem.

Előléptetés. Nem is léphetett volna elő, mert a három évet csak a jövő év március 1-én fogja betölteni.

Ószirózsa. Csak a rendes vezényeltetési pótdíjat kapják ilyenkor is.

B. A. őrm., Fényeslitke. Ismernünk kellene annak a parancsnak a tartalmát, amelyikre hivatkozik. Annyit azonban enélkül is megmondhatunk, hogy osztalékra csak az igényjogosult, aki tagja volt a közigazdálkodásnak, aki tehát annak idején az alaptőkét befizette.

Lázi—Győr. Csak a nyugállományba helyezése után kegyelmi uton kérheti.

12 havi részletre kaphat háló-, ebédlő-,
úriszoba- és konyha-
bútor a legolcsóbbtól a leg-
drágább kivitelig. —o—
BLEIER Rákóczi-út 30. Félemelet.

BUTOR részletre **Ó Budapest 3.**
olcsón VI., **Ó-utca**
Postások és rendőrség szállítója.

Fehérbutorok konyhák, előszobák, különleges leány-
szobák, fehér hálószobák kizárólag
elsőrangú HAVAS asztalosmesternél IV., Semmelweis-utca 9 és
minőségben VII., Rózsa-utca 20.
Fizetési kedvezmény.

BUTOR olcsó és jó minőségben részletre is
DORMAN BÉLA
asztalos mesternél Budapest, VIII., József-körút 25.

Előleg nélkül hattól-tíz havi részletre
szelönök, matracok, Bergere- és szalagarnitúrák, ebédlő-
székek, átvétők, szőnyegek, paplanok, sodronyok, vaságyak
RÉVALI, VII. kerület, Wesselényi utca 10 szám.

Cipőt, harisnyát, bőrdíszműáruat vásároljon
NORMA cipőkereskedelmi r.t.-nál Budapest, V., Erzsébet tér 13., mert

árban
a legolcsóbb,

minőségben
a legjobb

fizetési feltételekben
egyedül 6 havi

TELEFON: Teréz 279—79.

KÉRJEN ÁRJEGYZÉKET!

Legény a gáton.

Regény

Irt: BARÉNYI FERENC

(30.)

A jó siker reményében örvendezve dörzsölgette a kezeit. Polniczkyn is meglátszott a kedvező fordulat okozta öröm, amikor azt mondta Mescianszkynak.

— Én is egészen biztosra veszem, hogy ők a pénzhamisító banda vezérei.

— Ezek után uraim, — fordult Czauber örmester Mescianszkyhoz — meg kellene tanácskozni, hogy mit tegyünk.

— Igen, igen, — szólt Mescianszky és székére visszaülve, nagyokat pöfékelve gondolkozott. Polniczky Czauber örmesterhez fordult.

— Hirtelen kell lecsapni rájuk, hogy gyorsan hurokra kerüljön az egész banda. Vigyáznunk kell, mert nagyon ravaszok, nehogy neszét vegyék a dolognak és valamelyik meglépjen.

— És hogy el ne tűntethessék azt, amit keresünk, — egészítette ki Gál örsvezető Polniczky szavait. Mescianszky és Polniczky helyeslő fejbólintással válaszoltak Gál örsvezetőnek, aki kissé gondolkozva, rövid szünet után azt kérdezte tőlük.

— Hogy jöttek be az urak a laktanyába? Látta valaki?

— Gyalog jöttünk a vasutról, mint jó turistákhoz illik. Azért is jöttünk ilyen ruhában, — mondta jelentős mosollyal Mescianszky.

— Magunkban jöttünk végig a falun és nézegettük a házakat, hogy melyiken van a csendőrségi tábla. Nem messze innen, az egyik ház előtt állt egy kazár és észrevette, hogy minden házat jól megnézünk.

— Biztosan éppen a Huss Avrum volt, — kiáltott fel Gál örsvezető és indulatosan csapott a térdére. — Hogy nézett ki?

Polniczky a vállát vonva felhuzta a szemöldökét.

— Uram, hiszen tudja, hogy ezek a kazárok olyan egyformák, a szinte egyenruhás fekete kaftánokban és bársonyszőrű kalapjaikban a fülükre lelógó dugóhuzós hajgerezdekkal, mintha egy tojásból költötték volna ki őket.

Pókhasu volt, azt láttam. Kora körülbelül negyven és ötven között lehet. Szóval a legszebb férfikorban van, — mondotta Mescianszky nevetve. Czauber örmester kedvetlenül jegyezte meg.

— Alighanem a Huss Avrum volt. Nem szölitotta meg az urakat?

— De igen, azt kérdezte, hogy mit keresünk?

— És az urak megmondották, hogy a csendőrlaktanyát? — kérdezte Czauber örmester észrevehetően bosszus hangulatban.

— Meg, — válaszolta Mescianszky és felsőséges mosollyal hozzáfűzte. — De ne féljenek az urak, nem fogott gyanút. Ide kalauzolt minket és amikor kérdezte mi járatban vagyunk, azt mondtam, hogy németországi turisták vagyunk és az örsre megyünk az utlevelünket láttamoztatni. Nagyobb hitelesség okából meg is mutattam neki ezt a német utlevelet.

— Mescianszky a kabátja belső zsebéből egy utlevelet húzott elő és nevetve mutatta. Czauber örmester összeráncolta a homlokát és szólanul töprengett. Mescianszky elkomorodva vágta zsebre az utlevelet és azt kérdezte.

— Min gondolkozik, örmester ur?

— Azon, hogy a házkutatás önálló megtartásához van-e most jogunk? Pedig egy perc veszteni való időnk sincs. Az ügyészség meg a bíróság is messze van, amíg megkaphatjuk a felhívást a házkutatásra, addig a gazemberek mindent eltüntethetnek.

Mescianszky arcára megint ráült a felsőséges mosoly. Az iratok közül kihámozott egy irást.

— Nincs semmi baj uraim, itt az ügyészség felhívása. Mielőtt idejöttünk volna, már tegnap odabent voltunk az ügyészségen és jelentkeztünk a főügyész urnál. Ő mindjárt kiadta az uraknak szóló felhívást és ezt mi magunkkal is hoztuk.

Czauber örmester komor arca felderült, mihelyt az irást átfutotta.

— Rendben van. Akkor azonnal kezdhetjük, — mondta Mescianszky és aztán Gál örsvezetőhöz fordult. — Szólj ki a szakácsnénak, hogy az uraknak gyorsan üssön össze rántottát és hozza be.

Mescianszky és Polniczky udvariasan tiltakoztak.

— Előbb a munka, aztán gondolunk majd az evésre. Köszönjük szépen, mindenesetre hálaival fogadjuk, ha az örsön étkezhetünk, de csak aztán, ha már elvégeztük a dolgunkat. Hálálkodott a barátságosan mosolygó Mescianszky. Czauber örmester már az íróasztalnál írt és fel sem nézve az írásból mondotta.

— Az urak hosszú utról jöttek, jó lesz, ha valamit esznek mielőtt elindulnak. Hátha soká tart a dolog, nem lehet tudni. — Aztán Gál örsvezetőnek adott utasítást. — Hozasd csak azt a rántottát és ha megmontad a szakácsnénak gyorsan szerelj fel és gyere be.

Gál örsvezető kiment. Mescianszky és Polniczky udvariasan hajlongtak.

— Köszönjük a szives vendégszeretetet. Akkor hát nem térhetünk ki előre. Nagyon szeretetreméltó az urak figyelme kérem.

Czauber örmester félfüllel hallgatta. Gyorsan szántó tolálával sietve irta elő a szolgálatot. Alig pár perc múlva visszajött Gál örsvezető teljesen felszerelve.

— Itt az örjárat lapod. Menj el a község házára és onnan két esküdttel gyere el Huss Avrum lakására, mi már addigra ott leszünk. Az esküdteknek ne mond meg, hogy hova mentek. Ne itt az utcán menjetek, hanem kerüljetek arra a patak felől és úgy menjetek be Husshoz, a kerten át. A község házára is ne itt az utcán menj, hanem a postakerten át.

— Értem örmester ur, — felelte Gál örsvezető és eltette az örjárat lapot.

— Menet szólj be a legénységi szobába. Szelniczky és Kesernye szereljenek fel gyorsan. Ugyan jobb lesz, ha többen leszünk. Bus Ambrus is jöjjön, hiszen már egészen felépült.

Czauber örmester biccentett a fejével, Gál örsvezető feszesen tisztelgett és kiment.

— Szép szál ember az örsvezető ur, — jegyezte meg Mescianszky.

— Igen, jól megtermett, — válaszolta Czauber örmester és tovább írt.

— Kezét csokolom. Jónapot kívánok. — Nyitott be Juli néni és egy tálcán hozta az ennivalót. Tiszta fehér abrosszal megterítette az asztalt és aztán nesztelenül eltűnt.

— Tessék uraim hozzálátni, — kínálta Czauber örmester vendégeit és visszaült az íráshoz.

— Hát a házigazda nem tart velünk? — kérdezte Mescianszky az asztalkendőt az ála elé kötve.

— Nem uraim, bocsánatot kérek, de csak tessék egyedül elfogyasztani. Majd ha végeztünk és hazamegyek akkor eszem. Én tudniillik nő vagyok s a laktanyán kívül lakom.

— Családja van? — kérdezte Polniczky, és Mescianszky mellé telepedve szintén nekilátott a rántottának.

— Ó dehogy. Még nagyon fiatal házások vagyunk, — felelte nevetve Czauber örmester s aztán a felhangzó kopogtatásra azt mondta.

— Szabad.

Szelniczky jött be Kesernye csendőrrel, meg Bus próbacsendőrrel és szolgáltrakészen, katonásan jelentkeztek. Czauber őrmester bemutatta csendőreit Mescianszkynek és Polniczkynek, aztán az őrzési lapot Szelniczky felé nyújtotta.

— Pénzhamisítás gyanuja miatt házkutatást fogunk tartani Huss Avrumnál. Maguk előre mennek, de ne itt az utcán, hanem a postakerten keresztül menjenek és a patak felől hátulról menjenek be Huss udvarára. Az egésznek a legnagyobb titokban kell történni. Észrevétlenül menjenek be az udvarra, hirtelen rajtaütéssel. A háznépet a konyhába tereljék össze és ott őrizték. Kesernye az udvaron vigyázzon, hogy a házból senki meg ne ugorhasson, — rendelkezett Czauber őrmester és az óráját előhuzva összeegyeztette Szelniczky órájával. — Husz perc múlva ott legyenek. Addigra mi is ott leszünk. Mi az utca felől fogunk bemenni a bolton keresztül. Megértette?

— Meg, — jelentette Szelniczky és járőrével Czauber őrmester intésére feszes tisztelgés után elindult.

— Pompás csendőrei vannak őrmester ur, — jegyezte meg Mescianszky és jóllakottan cigarettára gyújtott. — Kitünő magatartásuak. Különbén úgy tudom, hogy a magyar csendőrök mind ilyen jó katonák.

Czauber őrmester nem tett megjegyzést, hanem amint elkészült az irással, gyorsan felszerelt. Mescianszky és Polniczky berakták a bankókat meg az iratokat a táskáikba. Amikor készen voltak Mescianszky megkérdezte Czauber őrmestert.

— Indulhatunk?

Czauber őrmester az órára nézett.

— Igen uraim mehetünk. Mi is a postakerten át megyünk és ott aztán kitérünk az utca tulsó oldalára. Ott a házak tövén fogunk menni a Huss házáig. Arrafelé nincsen ablaka és nem láthat meg minket, csak amikor már a boltajtó előtt leszünk. Akkor aztán gyorsan benyitunk hozzá.

Az udvaron Czauber őrmester megtöltötte a puskáját és a konyhából kijövő Juli néninek parancsolta.

— Az edényeket vigye ki. Aztán jól csukja be a szobákat. A kulcs magánál legyen. Ha a feleségem érdeklődik mondja meg, hogy szolgálatba mentem és kéretem, hogy tegye el nekem az ebédet, mert délután, amikor lehet hazanézek.

— Igen is, kezét csókolom.

Czauber őrmester megindult és hátraszólt.

— Legjobb lesz, ha én megyek elől, az urak pedig mögöttem jönnek.

— Igen az lesz a legjobb, mert hiszen az őrmester ur tudja a járást, — felelte Mescianszky és apró lábával igyekezett Czauber őrmester nyomában maradni. Polniczky mögéjük csatlakozva vigan mondotta.

— Nos, hát szerencse föl.

XXXVI.

— A vasuton két idegent láttam. Idejöttek a faluba, — mondotta Chochmetz Srul és leült egy deszkaládjára.

— Az egyik, az idősebb zömök kis ember szürke ruhában, a másik a fiatalabb magas, barna ruhában, — jegyezte meg közömbös hangon Huss Avrum és a mellette levő zsákból a tenyerével fölszedett egy csomó borsót, átfolyatta a másik kezébe és vissza. Így játszadozott olyan unott arckifejezéssel, mintha egyáltalán nem érdekelné mindaz, amit Chochmetz Srul mondott.

— Láttad őket? — lepődött meg Chochmetz Srul.

— Láttam, — felelte Huss Avrum egykedvűen.

— Jó lesz vigyázni, azt mondom. Gyanusak, nagyon

nagyon gyanusak, — aggályoskodott Chochmetz Srul. Meg kellene tudni, hová mentek.

— A csendőrségre mentek.

— Honnan tudod?

— Találkoztam velük. Én mutattam meg nekik a lakotanyát.

Chochmetz Srul izgatottan felugrott.

— És ezt te ilyen nyugodtan mondd. Én megyek, mert baj lesz.

Huss Avrum felsősegesen mosolygott és aztán visszanyomta Chochmetz Srult a ládjára.

— Úlj vissza nyugodtan. Te buta zsidó, aki vagy, hát engem is olyan butának gondoltál, hogy veled itt nyugodtan társalognék, ha valami baj lenne.

Chochmetz Srul idegesen fészkelődött a ládján.

— Baj, baj, lehet, hogy nincs még, de lesz.

Huss Avrum fölényesen intett.

— Nem lesz, ha én mondom. Beszéltem az idegenekkel, németországi turisták.

— Azt ők mondták?

— Igen ők.

— És te elhitted?

— El, mert láttam az utlevelüket. Németországi utlevelük van, azt mentek aláírni. Hát látod te buta, hogy oktanul ijedezel. Németországban nincsen semmi érdekességünk, a német rendőrség nem kerestethet minket.

— Azért én mégis félek.

— Félsz? Mitől?

— Hogy egyszer mégis csak megcsipnek.

Huss egykedvűen vonogatta a vállát.

— Kockázat nélkül nincsen üzlet. Ez pedig olyan jó üzlet, amilyen üzlet nincs több a világon. Száz százalékos, mit mondok ezer százalékos nyereség. Ez a legjobb üzlet a világon, — lelkesedett felragyogó szemmel Huss.

— Igen, de ha megfognak?

— Megfognak? Hát miért fognának meg? — heveskedett bosszusan Huss. — Látod, hogy olyan buta vagy mint a hét sötét éjszaka. Most minden hamisítványt kihelyeztünk, akárhogy kutatnának, nem kapnának nálunk, csak jó pénzt. Ha elmész majd Rapaporthoz és megint hozol hamisítványt, azt is hamar kihelyezzük. Pár hónap alatt az egészet becserejljük jó pénzre és mire rájönnek a hamisításra mi már jó pénzben milliomosok leszünk, — fölényesen veregette meg Chochmetz vállát. — Hát ne félj, te buta, ez olyan jó üzlet, hogy ezen nem lehet veszteni csak nyerni.

Váratlanul kirobbant a szobaajtó és falfehéren bukott be a boltba egy kaftános kamasz. Hosszu, dugóhuzós hajgerezdei, mint a félrevert harangok kalapácsai eszeveszetten kalimpáltak ide-oda.

— Tate a csendőrök... — sikitotta, de nem folytathatta, mert az ajtóban mögötte feltünő Szelniczky a gallérijánál fogva visszarántotta a szobába. Chochmetz Srul sápadtan ugrott fel. Huss az ajtónyíláson gyorsan betekintett a szobába. Két kakastollas csendőrt látott. Hamar megértette a helyzetet és agyában átfutotta a lehetőségeket. Nála nincs baj, nem lehet baj. Csak a Chochmetz Srul van itt, ez baj. Srulnak hamar el kell tűnni.

(Folytatjuk.)

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN százados.

HELIOS-nyomda Budapesten, VII., Sip-utca 3. sz.
Telefon: József 413—27.

Felelős vezető: Weitz Károly.